РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 Grand St., Jersey City, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 Grand St., Jersey City, N. J.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXV. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., четвер 12-го цьвітня 1917. Ч. 43. VOL. XXV. JERSEY CITY, N. J., Thursday, April 12, 1917. No. 43.

АВСТРІЯ ЗІРВАЛА ЗНОСИНИ ЗІ ЗЛУЧ. ДЕРЖАВАМИ.

РОСІЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО ЗАЯВИЛО СЯ ПРОТИ ЗДОБУВАНЯ ЧУЖИХ ЗЕМЕЛЬ.

АВСТРО-УГОРЩИНА ЗІРВАЛА ЗНОСИНИ ЗІ ЗЛУЧЕНИМИ ДЕРЖАВАМИ.

ВАШИНГТОН, 9. цьвітня. — **Австро-Угорщина зірвала дипльоматичні зносини зі Злученими Державами.**

Заступник австро-угорського посла, барон Звєдінек, появив ся нині в департаменті для заграничних справ та зажадав для себе, для посольського штабу і для гр. Тарновського пашпортів.

Опіку над австро-угорськими інтересами обійме посольство шведське.

АМЕРИКАНСЬКІ ВЛАСТИ ВЗЯЛИ В ПОСІДАНЄ 10 АВСТРІЙСЬКИХ КОРАБЛЇВ.

ВАШИНГТОН, 9. цьвітня. — **По проголошеню Австро-Угорщиною зірваня дипльоматичних зносин американське правительство видало приказ взяти в посіданє австрійські кораблї, які від початку війни находили ся в американських пристанях.**

Загальне число австрійських кораблів в Злучених Державах виносить всего 10: на Стейтен Айленд — „Марта Вашінґтон" (8.300 тон); в Бруклини — „Іда" і „Дора"; в Нюарку — „Гімаляя"; в Бостонї — „Ерни"; у Філядельфії „Франконія"; в Нюпорт Нюс — „Будапешт"; в Ню Орлієнс — „Кляра", „Анна" і „Тереса".

Залогу з австрійських кораблів інтерновано як воєнних полонених. Забранє кораблів відбуло ся зовсім спокійно, без найменьшого спротиву зі сторони корабельних залог. Машини на австрійських кораблях не є ушкоджені.

ВІЙНУ З АВСТРО-УГОРЩИНОЮ ВВАЖАЮТЬ НЕМИНУЧОЮ.

ВАШИНГТОН, 10. цьвітня. — **В урядових кругах вважають війну з Австро-Угорщиною неминучою.**

Загально надіють ся, що президент Вілсон займе вижидаюче становище, доки Австро-Угорщина через поповненє якогось ворожого акту не дасть причини до виповідженя їй війни.

Однак з другої сторони можна надіяти ся, що Австро-Угорщина виповість найперше війну Злученим Державам, вважаючи ворожим актом забранє кораблів американськими властями.

ВОЄННІ ПРИГОТОВАНЯ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ.

5-МІЛЇЯРДОВА ПОЗИЧКА ВОЄННА.

ВАШИНГТОН, 9. цьвітня. — **В четвер внесе комісія в обох палатах біл в справі 5-мілїярдової позички воєнної. З того 2 мілїярди є призначені на воєнні цїли Злучених Держав, а 3 мілїярди на воєнну позичку для алїянтів.**

Воєнна позичка для алїянтів буде служити на покрите їх зобовязань за средства поживи і воєнні матеріяли, спроваджувані зі Злучених Держав.

ПОСТІЙНА ВОЄННА КОМІСІЯ.

ВАШИНГТОН, 9. цьвітня. — **Нинї внесено в обох палатах конґресу спільну резолюцію в справі утвореня постійної воєнної комісії.** В склад комісії має війти 6 сенаторів (4 демократів і 2 републиканців) і 6 послів (3 демократів і 3 републиканців). Воєнна комісія має постійно відбувати засїданя і стояти в тісній звязи з воєнною радою.

БОГАТО СЕНАТОРІВ І ПОСЛІВ ПРОТИ ПРИМУСОВОЇ ВІЙСКОВОЇ СЛУЖБИ.

ВАШИНГТОН, 9. цьвітня. — **Предсідатель комісії для війскових справ, посол Дент, удав ся нині до „Білого Дому", щоби представити президентови трудности, з якими стрічаєть ся державне предложенє в справі примусової служби війскової.**

Посол Дент заявив президентови, що опозиція серед послів проти сього предложеня є так сильна, що нема надії, щоби воно в палаті послів було принятє. Навіть серед членів війскової комісії є сильна опозиція проти примусової служби війскової.

Таксамо і в сенаті проявляєть ся сильна опозиція. Богато сенаторів заявило ся проти примусової служби, кажучи, що будуть поборювати всякий спосіб вербованя рекрутів з виїмком вербованя добровольців.

Сенатор Стон піддав гадку, щоби ухвалити 1 мілїярд долярів на підвисшенє платні жовнірам, представляючи, що се богато причинить ся до заохоти молодих людий голосити ся в ряди армії.

СПІЛЬНА АКЦІЯ З АЛЇЯНТАМИ НА МОРИ.

ВАШИНГТОН, 9. цьвітня. — **Департамент маринарки виготовив вже точні пляни щодо спільної акції фльоти американської і алїянтів.**

Передівсїм розпічнеть ся вже найдальше в суботу спільна акція в цїли забезпеченя доріг перед нїмецькими підводними лодками.

Всякі подробиці позістають в як найбільшій тайнї.

СПІЛЬНА АКЦІЯ ЕКОНОМІЧНА.

ВАШИНГТОН, 10. цьвітня. — **Американське правительство вишле вже в найблизшім часї свого представителя до економічної ради алїянтів, яка відбуває постійно засїданя в Парижи.**

ПРОЄКТИ, ЩОБИ ЗАПОБІГТИ БРАКОВИ СРЕДСТВ ПОЖИВИ.

СТ. ЛУІС, 10. цьвітня. — Нинї розпочали ся наради, в яких беруть участь представителї всїх стейтів. Наради відбувають ся під проводом секретаря рільництва, Д. Ф. Гавстона. Предметом нарад є придуманє средств і способів, щоби як найбільше піднести засоби средств поживи. Злучені Держави, виступаючи до війни проти Нїмеччини, мусять взяти на себе обовязок доставити Англії й Франції передівсїм средства поживи, щоби охоронити їх перед голодовою кризою.

Важнійші проєкти є отсї:

Утворити „хлїборобську армію", зорганізовану на взір війсковий. Її належить творити з тих мущин, котрі зголосили ся до війскової служби, але їх не принято.

Молоти збіже на 81% муки (дотепер добувано зі збіжа 73% муки). Се побільшить за один рік запаси муки о 8 мілїонів бочок.

Застановити продукцію пива і горівки. В сей спосіб дасть ся заощадити 6 мілїонів бушлїв збіжа.

ПЕРЕД УПЛИВОМ РОКУ АМЕРИКАНСЬКІ ВІЙСКА НЕ ВІДІЙДУТЬ НА ТЕРЕН ВІЙНИ В ЕВРОПІ.

ВАШИНГТОН, 10. цьвітня. — Справа війскової спільної акції на воєннім теренї Европи позістає покищо в завішеню. **У війскових кругах вважають за річ зовсім певну, що Злучені Держави не вишлють війск перед упливом року до Европи.**

Натомісць війскові власти мають намір вислати більше число американських официрів на боєвий фронт до Европи для пізнаня найновійших метод веденя війни, щоби опісля могли бути інструкторами в американській армії. Також є гадка, щоби спровадити до Злучених Держав англійських і французьких официрів, які з причини калїцтва находять ся вже в станї супочинку; вони мали би бути помічні у вправленю американських війск.

Розевелт орґанізує дивізію добровольців.

ВАШІНГТОН, 10. цьвітня. — Бувший президент Т. Розевелт був нині на авдієнції у президента Вілсона, щоби випросити дозвіл на зорганізованє дивізії добровольців, яка би вже в найкоротшім часї могла удати ся на терен війни до Европи.

Після пляну Розевелта дивізія мала би бути зложена з 22.000 добровольців.

Реджістрованє ворожих чужинців.

ОЛБАНІ, Н. Й. — **Ґовернор Вітман видасть проклямацію, на підставі котрої місцеві власти будуть уповажнені перевести в стейтї Ню Йорк реджістрованє всїх Нїмців і Австрійців, які не є американськими горожанами.**

Кождий ворожий чужинець буде фотографований, а при реджістрованю мусить подати також своє занятє і місце замешканя.

Становище американських соціялїстів щодо війни незгідне.

СТ. ЛУІС, МО. — **На конвенції соціялїстів, яка відбуваєть ся тут під теперішну пору, грозить роздвоєнє з приводу становища, яке має займити соціялїстична партія з огляду на війну Злучених Держав проти Нїмеччини.** В тій цїли вибраний окремий комітет не є всилї предложити згідного звіту. В комітетї предложено три ріжні предложеня. Одні члени заявили ся зовсім рішучо проти війни, другі є за війною на случай, коли би наступив напад на Злучені Держави, инші знова домагають ся, щоби зовсім солїдаризувати ся з правительством.

ВІЙНА У ФРАНЦІЇ:

ВЕЛИКА БИТВА НА ЗАХІДНІМ ФРОНТЇ. — 9.000 ПОЛОНЕНИХ НЇМЦЇВ І 40 ГАРМАТ.

ЛОНДОН, 10. цьвітня. — **Головний командант англійських війск у Франції, ген. Гейґ, доносить про великий успіх англійської армії на боєвім фронтї в околиці Аррас. Підчас дводневної битви полонено поверх 9.000 Нїмців і здобуто 40 гармат.**

Урядовий звіт звучить:

„Битва на 15 миль довгім фронтї на полудневий схід від міста Аррас триває дальше. Всї протинапади Нїмців відбито.

„Число Нїмців, взятих вчера в полон, переходить 9.000. Крім того здобуто поверх 40 гармат.

„По довшім бомбардованю неприятель розпочав сильний наступ на полудневий схід від Іпру. Нїмцям вдало ся заняти деякі укріпленя перед головною боєвою лїнією. Однак по переведеню протинападу вони були змушені уступити, полишаючи значне число убитих".

АНҐЛЇЙЦЇ НАДІЮТЬ СЯ ТАКОЖ ВЕЛИКИХ ВТРАТ.

ЛОНДОН, 10. цьвітня. — Лондон є приготовлений на те, що після радісної вісти про успіх ґен. Гейґа прийдуть великі лїсти втрат.

Воєнні операції відбувають ся тепер на боєвім фронтї, довгім на 50 миль. Головний наступ відбуваєть ся на схід від Аррас на просторі 15 миль.

Англія очікує з великим напруженєм дальших вістий з поля битви. Найблизші дні покажуть, чи зроблений напад є початком великого загального наступу, чи лише льокальний успіх.

(В околиці Аррас находять ся великі углеві поклади, відки Нїмці через весь час війни вивозили значну скількість угля).

ВОЄННА ДОБИЧА ЗРОСЛА НА 11.000 ПОЛОНЕНИХ І 100 ГАРМАТ.

ЛОНДОН, 10. цьвітня. — Анґлійський урядовий рапорт доносить:

„Помимо снїжної бурі і загально пануючої непогоди воєнні операції відбувають ся дальше. Наші війска посунули ся о 5 миль на схід від Аррас.

„На північній збочи гірського пасма в околиці Віми тривала вчера битва дальше.

„Протинапади Нїмців були безуспішні.

„Від початку наступу число полонених Нїмців зросло на 11.000, між тим 235 офіцирів. Воєнна добича складаєть ся з 100 гармат, між тими значне число гармат тяжких, 60 метавок і 163 машинових крісів".

НІМЕЦЬКИЙ РАПОРТ.

БЕРЛЇН, 10. цьвітня, (через Лондон). — Нїмецький рапорт доносить, що битва коло Аррас триває дальше. В звітї говорить ся:

„Ставляючи опір переважаючому неприятелеви дві наші дивізії потерпіли значні втрати. Анґлійцям вдало ся вдерти в наші становища коло Аррас, але боєва лїнія не є переломана".

В РОСІЇ:

Росія не хоче територіяльних здобутків.

ЛОНДОН, 10. цьвітня. — **З Петроґраду доносять, що мінїстер справедливости, Керенський, заявив, що Росія покинула всякі мрії про розширенє территорії.**

Таку заяву мав зложити Керенський на засїданю війскових представителів. „Росія не має на цїли поширювати своїх границь", говорив Керенський, „але до кінця буде боронити свободи, яку собі тепер здобула".

Змаганя німецьких соціялїстів до мира з Росією.

КОПЕНГАГЕН, 9. цьвітня. — Серед загального заінтересованя з приводу воєнних зоружень Злучених Держав і приготовлень алїянтів та Нїмців до великої битви на заходї не можна спустити з ока і сю подію, що Нїмці, а передівсїм партія нїмецьких соціялїстів, пильно працюють над миром з Росією і що вони не втратили ще надії на осягненє успіху помимо того, що з Петроґраду надійшли вісти, що „Росія буде вести війну до побідного закінченя".

З Берлїна доносять, що Ф. Шайдеман, провідник більшости в партії соціял-демократів в нїмецькім парляментї, який стоїть в близких політичних зносинах з канцлером, виїхав „в певній місії" з Нїмеччини. Хоч вісти не подають нїчого близшого про його післанництво, то треба припускати, що Шайдеман стоїть в тісній звязи зі справою переговорів з російськими соціялїстами і радикальними революціонерами.

Між иншим кружить також поголоска, що нїмецьке правительство попирає сї заходи, даючи запевненє, що на російськім фронтї не будеть ся переводити воєнних операцій, аби не шкодити змаганям до поєднаня. Останний наступ союзних війск над Стоходом пояснюють тим, що він був лише льокального характеру.

Нїмецькі часописи привязують велику вагу до вістий, які доносять про мирові змаганя російської ради робітників і жовнірів та про незгідність між сею радою а провізоричним правительством.

За невдачу над Стоходом усунено двох ґенералів.

ПЕТРОГРАД, 9. цьвітня. — **Ґенералів** Лоха і Янушевського усунено зі становища командантів з приводу невдачі російських війск над Стоходом, які стояли під командою обох висше згаданих ґенералів. Мінїстерство війни подало отсе зарядженє до відома загалу.

БРАЗИЛЇЯ ЗІРВАЛА ЗНОСИНИ З НЇМЕЧЧИНОЮ.

ЛОНДОН, 10. цьвітня. — **Бразилїя зірвала дипльоматичні зносини з Нїмеччиною.**

Бразилїйське правительство заявило, що не думає виповідати Нїмеччинї війни, хиба що сама Нїмеччина його до сього приневолила би. Причиною зірваня зносин було затопленє нїмецькими лодками двох бразилїйських кораблів.

Опіку над нїмецькими інтересами обняло посольство швайцарське.

ЧИТАЙТЕ „СВОБОДУ" І ПРИЄДНУЙТЕ ЇЙ НОВИХ ПЕРЕДПЛАТНИКІВ!

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper
Published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:	ПЕРЕДПЛАТА:
In United States:	В Злучених Державах:
$2.50 per year	на рік $2.50
$1.25 per 6 months	на пів року $1.25
$1.00 per 4 months	на 4 місяці $1.00
In Jersey City and to foreign countries:	В місті Jersey City і за границю:
$3.25 per year	на рік $3.25
$1.75 per 6 months	на пів року $1.75
$1.00 per 3 months	на 3 місяці $1.00
Single copy 3 cents.	Поодиноке число 3 центи.

За кожду зміну адреси платить ся 5 центів.

Адреса: SVOBODA
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „Svoboda".

При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

Число телефону 498 Jersey City.

AMERICAN ASSOCIATION OF FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS MEMBERSHIP LABEL

За всі оголошеня поміщувані в „Свободі" редакція не відповідає. — Рукописий не звертаєть ся.

З біжучої хвилі.

Ніхто з нас не забуває на те, що наше походженє є українське. Більшість нас родила ся і зросла на українській земли. Богато з нас приїхало на те до Америки, щоби тут заробити гроші і підпомогти старий край. Коли вибухла европейська війна, то всі ми цілим серцем і душею старали ся прийти в поміч около здобутя волї нашому рідному народови. Ми зовсїм отверто станули до боротьби проти відвічного нашого ворога, проти російського царизму. Нас наклеймовано і оклеветано за се. Ми й натерпілись немало ізза нашого українського становища. Ми хотіли хоч щонебудь виратувати зі сьвітового пожару.

Часи зміняють ся; відвічний наш ворог — стародавний, абсолютний лад в Росії впав, а на його місце приходить обновлена Росія народів. З упадком царизму упала й причина нашої ненависти. У свобідній Росії наші братя зможуть при енерґічній і розумній праці добити ся щастя, як в кождій иншій вільній державі. — Нині ми бачимо Америку у війні по тій стороні, що Росія. Зі зміною відносин ми не можемо чути найменьшого жалю до нашої нової вітчини за те, що вона стоїть по стороні Росії. Росія нам не є вже ворогом, як давнійше і тому з чистим серцем ми можемо станути по стороні Америки.

Коли обі головні части України: в Росії і в Австрії находять ся під вільним, конституційним, хоч не однаковим правлїнєм, то найблизшим нашим кличем тепер повинно бути: **Злука всїх українських земель в одну цїлість.** Колиж Америка виступає тепер до війни, то вона також буде брати участь в нарадах мирової конференції. Після всяких даних можна заключати, що мирова конференція буде основно радити над свободою поневолених дотепер народів. І передівсїм вільна Америка повинна заняти ся розвязанєм сього важного епохального питаня. **Стоячи льояльно з Америкою у війні, ми можемо надїяти ся, що вона попре на мировій конференції наші національні домаганя.** Треба лише вміти представити розумно нашу справу перед покликаними до сього людьми в Америці. — Коли отже й се візьмемо під розвагу, то мусимо прийти до переконаня, що ми, Українці в Америці, можемо і повинні зовсїм щиро й отверто станути по стороні нашої прибраної вітчини підчас сьвітової заверухи.

„Дзєннік Любельскі" доносить, що в Вожучині (томашівський повіт, холмської ґубернії) відбуло ся в січни б. р. велике сьвято Польської Орґанїзації Військової, на якім між иншим сьпівали пісню:

Марш, марш Пілсудскі —
Мех це Буґ ухова,
За твоїм пшеводем
Вейдзем до Кійова.

До Києва захотїло ся Полякам вандрувати... от що! Мають добрий апетит...

ЧАС ПОДУМАТИ ПРО СЕБЕ.

Революція в Росії довершена. Абсолютне царство належить до історії. Дехто, правда, впевняє, що по сій „безкровній" революції може прийти ще друга, може й великі надії на републику впадуть, може прийде реакція і давний цар засяде на престолї... Якнебудь буде, то ми одного можемо бути певні: що **в Росії буде дійсна конституція,** без огляду на форму правлїня.

В парі з конституційними свободами виринає для нас, Українців, важне питанє, що буде з Україною? І певно, що сим питанєм займає ся нині кождий сьвідомий Українець. Спробуймо хоч в дечім застановити ся над нашою справою.

Читаємо пильно ріжні телеґрами з Петроґраду і завважуємо, що представники нової Росії говорять про „союз народів", „союз република", про „Злучені Держави Росії" і т. д.; вичисляють ріжні більші і меньші народи; згадують за Фінляндців, Поляків, Татарів, Вірменів; **лише нема згадки про Українців.** Се саме характеристичне для обновленої Росії.

Є між иншими також плян перетворити Росію на союз републик. В його склад мала би війти Фінляндія, Польща і Росія. України нема; ніхто про неї й не згадує. Чому? Чи може тому, що Фінляндію і Польщу прилучено колись примусово до Росії й опісля ограблено сї краї з прав, а Україна добровільно злучила ся в Переяславськім договорі з Московщиною? Якаж тут ріжниця? Хиба та, що Фінляндію і Польщу нищено прямо, насильством, а Україну нищено підступом і насильством. От і ріжниця. Україна мала договір на свободу, на вольний вибір гетьмана і т. д. і сей договір зломили російські деспоти.

В дійсности, здаєть ся нам, що причиною легковаженя України зі сторони всього майже російського громадянства є се, що Україна найдавнійше злучена з Московщиною **і всї круги російського громадянства привикли уважати Україну за нерозлучну часть Росії.** „Великороси" так привикли уважати „Малоросів" за один і тойсам нарід зі собою, що їм навіть на гадку не приходить, що може бути инакше. Москалї так привикли до насильного ломаня всїх вольностий України, що вони навіть в думці не хочуть допустити, що се незаконно. Се безправство так вкорінило ся в душу майже цїлої російської суспільности, що вона мовчки годила ся з царським урядом, що „не було, нема і бути не може" ніякого окремого українського народу.

Правда, коли було спитати нераз російських поступовців та революціонерів, що вони думають про українське питанє, то всї вони відповідали: „Алеж цїлком природно, Українці будуть мати свободу, а навіть і автономію, лише тепер ми всї повинні станути до боротьби проти царизму". І Україна брала дійсно живу участь у всїх революційних рухах. Українці тисячами йшли на смерть за свободу і щастє будучої Росії. Навіть найщирійші українські поступовці, бувало, висловлювали свою думку: „Тепер ми боремо ся за свободу цїлої Росії, а із загальною свободою прийде і національна свобода України". І прийшла свобода цїлої Росії, а тісамі люди, котрі передтим запевняли про прихильність російського поступового громадянства до українського питаня, нині не відізвуть ся ні словечком про Українців. Усї запевненя про прихильність, про автономію були лише звичайними декламаціями, щоби приєднати Українців для загально російської революції. Тепер сї **декламації щезли — а діл нема ніяких.** Нема навіть ніяких обіцянок...

Натомісць Фінляндції, що весь час бороли ся виключно за свободу свого рідного краю, дістають вже нині не лише всї горожанські права, але і національно-політичну автономію із запевненєм, що Фінляндія стане союзною републикою. Такесаме з Польщею. **З того наглядно бачимо, що ті народи Росії, котрі бороли ся за національні права, дістали по революції і загально-горожанські права і національну автономію, а Українці, що бороли за загальну свободу, дістають заледви горожанські права, а про національні нема доси ані чутки.** Значить, нас чекає ще дальша боротьба, — за сю другу справу — за національне істнованє українського народу в Росії.

В сїй справі ми мусимо бути отверті і признати ся, що у великій мірі є тут наша вина. Вина ся лежить саме в тім, що ми більше мріяли про щастє усїх „Росіян", а меньше дбали про себе самих. І тому всї „Росіяни" нині цїлком свобідні, а ми ледви до половини. Нас — без сумніву — чекає дуже тяжка боротьба, може тяжша ніж давнійше. Перед революцією, коли хто з Українців в Росії ставив боротьбу за національну справу на першім місци, той міг до певної міри числити на які-такі симпатії инших поневолених народів, а навіть на прихильність деяких поступових Москалїв, котрі бачили у визвольній боротьбі України боротьбу з царським режімом. Нині справа стоїть инакше. Самостійні народи російської імперії мають прообіцяну довну свободу і тому їх українська справа не буде вже болїти, а Москалї — „Великороси", скинувши царя, станути після історичної традиції до боротьби зі „сепаратистами" — „Мазепинцями", „Малоросами": їм же буде залежати на сїм, аби „русскій" нарід був великим і сильним народом. І тому вони певно схочуть тепер станути проти нас.

Тому пора нам покинути всякі ілюзії, всякі пересадні надії на автоматичну свободу України. Ми одного лише можемо бути певні: що нам ніхто не відбере вже загально-горожанських прав в Росії. А маючи горожанські права, ми будемо мати всю свободу боротьби зі всїми можливими противниками. До боротьби за національні права стане певно весь український загал, бо ніхто вже не буде міг оправдувати ся тим, що він бореть ся за загальну свободу. Український нарід в Америці, особливо Українці з Росії, які гадають по війні вертати до рідного краю, мусять тямити на се, що вже крайна **пора покинути якісь неясні мрії про ідеальне збратанє народів вільної Росії,** натомісць вже час зовсїм поважно призадуматись і приготовлятись до боротьби **за нашу рідну хату,** за національну свободу й автономію України в Росії. Ми певні сього, що Українці в Росії вже взяли ся до роботи в тім напрямі і тому і нашим обовязком тут станути разом з ними — на разі лише духом.

РОСІЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО ПРОТИ ЗДОБУВАНЯ ЧУЖИХ ЗЕМЕЛЬ.

Провізоричне російське правительство видало до російського народу проклямацію отсього змісту:

„По провіреню воєнного положеня російське правительство вважає своїм обовязком супроти держави отверто і без обиняків виявити народови всю правду.

„Повалене тепер правительство полишило оборону держави в сумнім, неупорядкованім станї і через свою злочинну безчинність, як також через недостаточну господарку нашими фінансами і средствами поживи, спричинило нелад у довоженю і заосмотрюваню армії в амуніцію. Давне правительство ослабило цїлу нашу економічну орґанїзацію.

„Провізоричне правительство при діяльний співучасти цїлого народу посьвятить всї свої сили, щоби усунути поважні недостачі, спричинені давним правительством. Кров многих синів вітчини пролято вже в протягу двох і пів року війни, але держава доси не є ще вельї перевести сильний удар проти неприятеля, який має у своїх руках великі простори наших земель і який тепер в часї народженя російської свободи грозить нам новим рішаючим наступом.

„Найважнїйшою і найбільше житєвою задачею, яку має перед собою армія, котра боронить свободу народу в тісній звязи з нашими союзниками, є за всяку цїну боронити нашу батьківщину і освободити державу від ворога, який переступив наші границї.

„Правительство вважає в тій хвили своїм обовязком заявити, що свобідна Росія не має на цїли здобувати пановання над другими народами, позбавлювати їх національної дідичности, або силою здобувати чужі землї, але що її бажанєм є довести до тривалого мира, основаного на праві народів рішати про свою власну долю.

„Російський нарід не домагаєть ся того, щоби свою силу скріпляти коштом других народів. Російський нарід не має на цїли когонебудь підбивати під свою власть, або його покорити. В імени висших ідей справедливости скинув він кайдани, які давили польський нарід. Але російський нарід не позволить, аби його власна вітчина була упокорена і вийшла ослаблена в своїх житєвих силах з теперішної великої війни. Сї ідеї становлять підставу заграничної полїтики провізоричного правительства, яке без ваганя буде виповняти волю народу і старати ся забезпечити права нашої вітчини відповідно до зобовязань супроти наших союзників.

„Провізоричне правительство свобідної Росії не має права закривати правду. Держава находить ся в небезпеці. Треба робити всї зусиля, щоби нарід, довідавши ся про правду, не був прибитий і знеохочений, але щоби відповів на те однодушним змаганєм до витвореня зєдиненого народного стремлїня.

„Се дасть нам силу до дальшої боротьби, се означає наше спасенє. В хвили сього великого допусту повинен цїлий нарід найти в собі силу до укріпленя здобутої свободи і посьвятити ся невтомимій праці для добра свобідної Росії.

„Провізоричне правительство, яке зложило торжественну присягу служити народови, вірить вповні, що при загальній однодушній помочи кождого зокрема і всїх разом воно буде в станї аж до кінця сповнити свій обовязок супроти вітчини.

Львов,
президент ради міністрів".

Мих. Грушевський.

ЖИТЄВА СИЛА НАРОДУ.

„Чоловік — сотворінє громадське". Без звязи з громадою подібних йому сотворінь, без почутя сеї звязи, без своєї людської солїдарности не може він жити. Сих звязків чоловік шукає у своїм найблизшім окруженю. Його не вдоволяє почутє своєї людської солїдарности з Ескімосом чи Кафром. Його не вдоволяє і почутє ґенетичної „історичної" звязи з оранґутаном чи шимпансом, не кажучи вже про карася чи комара. **Він цїнить передівсїм звязь з тою національностию, яка його окружає. Чоловік цїнить звязь з тим ґрунтом, на якім він жиє; цїнить звязь з поколїнями тих людий, котрі на тім же ґрунтї жили, оплодотворили його своєю працею, зросили його своїм потом і кровю.**

Чоловік, яких би верхів культурности не досягав, буде хилити чоло перед Дантом і Шекспіром, Вашінґтоном і Марксом, але він не почує до них ніколи тої інтимної близкости, яку чує чоловік, сьвідомий своєї української національної приналежности української національної традиції до тих сїрих шукачів справедливости і правди, котрі пройшли вкритими густим пилом дорогами, минаючи чепурні села, і серед тихого шамотїня придорожних верб думали важку думу про долю свого краю й свого народу. Не почує він до них тої інтимної близкости, яку чує до тих великих і малих борців за волю й поступ свого народу, великих і малих творців української культури, українського слова, української сьвідомости. Не почує чоловік такої близкости до сьвітових велитнів, яку чує до всїх, що звязали себе з долею українського народу, з долею України й віддали свої сили, свою працю її будуччині.

В тім асиміляційна сила даного краю, народности, суспільности, якій піддадають усї, що оселять ся в тім краю, серед тої суспільности. В тім поясненє тих явищ, які можемо бачити й у себе й по всїх инших краях, що одиниці, чи цїлі громадські верстви, цїлі суспільности — відорвані якимись причинами від свого національного житя, від національних традицій, стративши національні прикмети, національні звязки — з часом починають жадібно шукати їх, силкують ся наново навязати їх, відтворити звязки зі своєю народностию і її традицією.

Так от бачимо, що ірляндська суспільність, від віків стративши свою мову, всю етноґрафічну форму свого житя, стараєть ся тепер відживити сю спадщину, вчить ся наново своєї старої мови, бажає ввести її наново в уживанє. І як запевняли мене тямучі люди тому 13 лїт (1903 року) підчас мого побуту в Анґлії, сї змаганя не лишають ся без успіху.

Так чеська інтеліґенція відновила у себе чеську мову, стративши її майже зовсїм підчас свого національного занепаду в 17 і 18 віках. Ходячий анекдотик оповідає, що при кінци 18 віку знайшло ся лише три Чехи, що вміли по чеськи й заходили ся коло відродженя чеської мови; а тепер Чехи вигнали нїмецьку мову зовсїм зі свого уживаня і обходять ся без неї.

Так вкінци й у нас на Україні протягом цїлого 19 віку і поодинокі люди і цїлі ґрупи, гурти, верстви, відбивши ся від національного житя (чи відірвані від нього), чули потребу вернути ся до своєї народности, вчили ся наново мови (навіть з книжки, зі словаря, наче чужої), студіювали своє письменство, народнє житє й відновляли розірвану звязь зі своїм народом, своїм краєм, його минувшиною, його будучностию. Робили се тому, щоб чути наново себе синами попередних поколїнь, учасниками їх праці і змагань, поривів і страждань.

І я думаю, що й нові дезертири, які покинуть народні позиції тепер, вернуть ся теж. Прийдеть ся їм вернутись — особливо коли не спіткає українство найгірша доля, й українство свої позиції затримає, себе обстоїть. Прийдеть ся їм вернутись, коли працею і завзятєм нинїшного поколїня вдасть ся утримати українську народність під знаком національного розвою, коли не дасть ся зіпхнути її до значіня другорядної, меньшої чи гіршої нації поруч якоїсь висшої і лїпшої, що грати-ме сю ролю на нашій українській земли, і українство зістанеть ся при ролї хазяїна у своїй хатї.

Для людини, що не вбила в собі чоловіка, не витратила й не убила в собі людського почутя, — її тісна моральна звязь з чоловіком, з людством, і властне з найблизшими другами його, з якими звязує її спільність пробутку, спільність походженя, спільність традицій, спільність будучности, повторяю, — отся **спільність, чи почутє спільности зістаєть ся найбільше цїнним, найбільше близким і дорогим, найсильнїйшою підставою, підвалиною житя.** Спільність дум над людським житєм, його добром і злом, спільність боротьби за добро проти зла в минувшинї і змагань до людського щастя в будуччинї — се підвалина житя чоловіка.

Старинний, примітивний чоловік дорожив своїм звязком з родом, щоби бути учасником культу предків, ґеніїв-опікунів в сучаснім, щоби мати забезпечений певний посмертний культ від дальших поколїнь в будуччинї. **Ми цїнимо нашу приналежність до народности, до нації, яко участь в благороднїйших змаганях людського духа в минувшинї, в дальшім походї в будуччинї тої части людства, з якою звязала нас тисячними нитками спільність минувшини, сучасности й будучности.**

А ті, що легкодушно нехтують сим многоважним складником повноти свого людського істнованя, ті засуджують себе на духову бідність, на духове сирітство.

ДО ВІДОМА УКРАЇНЦІВ В НЮ ЙОРКУ.

Заходом т-ва „Нова Україна" відбудеть ся в Арлинґтон Гол, 19-23 Іст 8-ма улиця, Ню Йорк, дня 16. цьвітня б. р. о годині 7-мій вечером, **ЗАГАЛЬНЕ ВІЧЕ.** Буде говорити ся на тему „Українське питанє і російська революція". З уваги, що тема інтересна і її розвязанє конечне і на часі, тому заряд вірить, що не бракне ні одного Українця, якому біжучі справи лежать на серці. — Вступ вільний.

Тов. „Нова Україна".

Василь Білинський.

З ІСТОРИЇ РЕВОЛЮЦІЙНОГО РУХУ В РОСІЇ.

Жерелом ріжних суспільно-політичних і економічних переворотів являєть ся невдоволенє з пануючого ладу і баданє введеня нових форм людського житя, красших і вигіднійших для найширших слоїв людности. Невдоволенє з початку жевріючи малою іскрою, в процесї свого розвою коштом невдоволених мас поширює свій круг і вкінци вибухає могучим всеобнимаючим полумінем, який промощує дорогу новому, ліпшому порядкови. Наглядно ілюструють нам силу такої суспільно-політичної і економічної течії ріжні історичні революції, а тепер найкрасше революція російська.

Революційний рух Росії звичайно ділять на дві доби: від 1870 до 1905 року, часи героїчної боротьби одиниць і малих кружків з могучим противником, яким було деспотичне правительство, опираюче ся на бюрократію і шляхту, серед повної посьвяти і погорди житя для революційної ідеї зі сторони революціонерів — і друга доба, від 1905 до наших часів, коли втягнено до боротьби як найширші маси пролетара, який давнійше виступав на історичну арену дуже рідко і то лише з бажанєм економічної полекші, без якихось ширших програм і домагань. Друга доба розбурхала і зорганізувала таку силу революційних і опозиційних елементів, що доверши́ла теперішні незвичайно великі події в Росії. Діяльність її виявляла ся в сотнях тисяч найріжнороднійших робітничих організацій, стоваришень, робітничих клюбів, просьвітних товариств, кооператив, у виборах до державної думи, політичної і фахової преси, яка мимо сильного давленя зі сторони правительства зуміла удержатись, уживаючи для своєї полекші ріжних способів, як зміна назви видавництва, перенесенє його до инших місцевостий, де власти були лагіднійші, ріжними просьбами і т. д. Щоб набрати поняття про тяжкі условини революційної преси, скажу, що одно грузинське видавництво було закрите по черзі аж 66 разів.

В осени 1905 року зїхали ся були всї революційні організації для обговореня ріжних спільних їм справ і евентуальної злуки для красшої боротьби з противником. На них виявили ся найсильнійшими дві партії: 1) Соціял-демократична робітнича партія Росії. 2) Соціял-революційна. До 1905 року обі сї партії були лише кружками революційної інтелігенції, подібними робо буржуазної демократії, але опісля, під впливом загального суспільного положеня, вони переміняють ся в організації можливо найширших пролетарських мас, чим набирають незвичайної сили так, що тепер рішають навіть про долю цілої держави.

Поговорім окремо про ті дві найзначнійші партії, а се про соц.-дем. робіт. партію Росії і соціял-револ., про їх початок, розвиток і вплив на російську суспільність.

Соціял-демократичну робітничу партію Росії заложили в 1883 році Плеханов, Аксельрод і Засулїч, а в склад її входять: 1) Російська народність. 2) Чужинці, як а) жидівська соціяльна демократія (Bund), б) Соціял-демократія Польського Королївства і Литви, в) Соц.-демократія Лотишів. Від самого початку розвивала ся вона під знаменем революційного марксізму, а своєю цілию вважала згуртованє всїх пролетарів і приготованє їх до суспільного перевороту у всїх областях людського житя. За вступ до соціялїстичного ідеалу уважає поваленє деспотичного царату і введенє на його місце демократичної републики. В справі аграрній має відобрати величезні державні і приватні земельні посїлости і розділити їх рівномірно між одиниці або їх гуртки.

Щодо національного питаня то становище її виясняють ся в слідуючій програмі: 1) Право самоозначеня (самоопредѣленія) і рішаня про своє долю всїх народів, замешкуючих російську державу. 2) Широка автономія для всїх тих частий, які ріжнять ся спеціяльними услівями житя і спеціяльним складом людности. 3) Рівноправність всїх горожан без ріжниці народности, релігії, походженя і пола. 4) Право, щоб кождий горожанин образував ся в рідній мові і міг порозуміватися нею у всїх державних, адміністраційних і суспільних інституціях. Повисші точки розроблено ширше в цілім ряді революційної преси як „Іскра", „Впередъ", „Голосъ Соціял-демократа", „Возрожденіе", „Наша Заря" і т. д. Повторяючи ще раз всьо коротко, кождий партій повинен стремїти до цілковитого усуненя царського абсолютизму і здобутя прав на самостійний розвиток всїх своїх культурних сил. Средствами до осягненя намічених висше цілий є: 1) загальні політичні страйки. 2) Уличні демонстрації. 3) Зорушені бунти. Поодинок убийства, яко система політичної боротьби, відкидаєть ся, а дозволюєть ся лише в случаях початкової боротьби мас з властями.

Друга важна революційна партія се соціял-революціонери. Основана в 1902 році Аргуновом, Рубановичем, Герцу чім і иншими, складаєть ся з самої народности російської, хоч не виключає зносин з чужинцями, як: 1) лотиськими соціял-демократами, 2) партією Вірменів т. зв. „Дашнакцютюн", 3) грузинською партією соціялістів-федералістів 4) жидівською соціялїстично-робітничою. Ціль її — переворот капіталїстичний на соціялїстичний, вступним актом якого буде зміна царської самовлади на демократичну републику на основі федерації народів, входячих в склад російської держави. Для здійсненя своїх ідеалів соц.-революціонери орґанізують інтелїґенцію, робітників і селян, яких також зачисляють до пролетара з огляду на їх малоземельність і малу платню за роботу, яку вони роблять властителям великих земельних посїлостий, як напр. дідичам, державі і т. д. Тому порішенє земельного питаня в користь широких мас селянства соц.-революційна партія вважає за одно з перших подій на дорозі до соціялїстичного ладу.

В справах національних соціяльно-революційна партія держить ся такого погляду: 1) Право на самоозначенє (самоопредѣленіе) і рішанє про власну долю. 2) Забезпеченє цілковитої рівности кождій частині федераційної держави. 3) Як найбільша місцева автономія. 4) Забезпеченє права меньшости. 5) Екстериторіяльна автономія. Средствами до здійсненя повисшої програми мають бути: 1) Поодинокі убийства або терор, яко система політичної боротьби з противником. 2) Зорушений бунт. 3) Загальний страйк політичний.

Запізнавши ся з визначними революційними течіями (в яких пізнали ми їх ціві), з їх повстанєм, програмами і відношенєм до цілого гуртка ріжнородних питань, перейдім тепер до їх розвитку по нещасній пробі 1905 року. Мимо сильної репресії зі сторони правительства і змагань, напр. Аксельрода, злучити всї соціялїстичні партії в одну, се не вдало ся, а противно, по 1905 році бачимо розклад соціял-демократів і соціял-революціонерів на многі поменьші, зріжничковані „напрями" і „напрямки", які між собою ведуть навіть завзяту боротьбу.

Ще в 1903 році було між соц.-демократами два напрями: а) меньшевиків (бо їх було меньше) і б) большевиків (бо їх було більше). По невдалій революції 1905 року перші з них розпали ся на: а) „ліквідаторів", змаганєм котрих було зліквідувати, значить розвязати дотеперішні тайні товариства і оснувати другі, також тайні, які мали би повстати в процесї діяльности явних товариств, як напр. фахових, просьвітних і т. д. — напрям, який в своїй діяльности виказав найбільше політичної зрілости: б) напрям „обєдиняючий", який складаєть ся з двох ґруп: 1) „Соціял-демократичний Голосъ" з крайним маркситським відтїнком і тенденцією злучити всїх соціял-демократів для успішної боротьби соціялїстів, а представителями його є Аксельрод, Мартов і инші. 2) „Правда", орґан Льва Троцького, недавно відїхавшого до Росії, який горячо пропаґував ідею злуки між пролетарем: в) „Плехановці-угодовці", які хочуть злучити крайних марксістів — меньшевиків і большевиків — до боротьби з ліквідаторами.

Друга частина соціял-демократів, а се „большевики" розпали ся на: а) „крайних большевиків" з видавництвом „Впередъ", непризнаючих явної діяльности; б) „Ленїнїстів", від імени їх орґанізатора Ленїна, які хотіли використати всї здобутки революції 1905 року; в) „большевиків-угодовців", змагаючих до злученя всїх напрямів соціял-демократів до боротьби з ліквідаторами. Се змаганє до злуки особливо ясно опреділило ся в січневім зїзді 1912 року, коли Ленїн, вожд большевиків, скликав конференцію, на яку явила ся тільки часть його російських однодумців, прочі-ж і чужинці в осени тогосамого року скликали окремий зїзд, на який прийшла решта російських соціял-демократів, котрі не брали участи в січневім зїзді і чужинецькі, як: а) кавказькі б) Українська соціял-демократична спілка, в) жидівський Bund, г) соціял-демократи лотиські і т. д.

Загальне число членів соціяльно-демократичної партії після обох конференцій і звітів числить поверх 16.000, між котрими є много сьвідомих, інтелїґентних робітничих одиниць, як напр. в Петроградї, Москві, Києві, Харкові, Одесї і т. д. Про вплив соціял-демократів найкрасше сьвідчать вибори до четвертої державної думи, в якій вони заняли 17-те з ряду місце. До ширеня своїх ідей соціяльні демократи мають цілий ряд тайних і явних видавництв то з поважним числом передплатників, як напр. „Правда" числить понад 60.000, а „Луч" понад 40.000, не згадуючи вже про ріжні инші видавництва, які перед цензурними утисками часто міняють свої назви. Щодо орґанізації тактики то „меньшевики" ріжнять ся з дечим від „большевиків".

„Меньшевики" є погляду, спільного з їх первісними основателями, а се Аксельродом, Плехановом і Засулїчем. Після них здійсненє соціялїстичного ладу зависить від соціялїстичної сьвідомости робітничих мас і від пониманя їх власних інтересів у клясовій боротьбі. Сьвідомість та і пониманє власних інтересів виробляють ся в процесї історичного розвою і участи пролетара в революційнім житю. Через се треба втягати в то житє як найширші маси робітників, а що теперішний устрій держави стоїть на перешкоді соціялїстичному ідеалови, то треба зачати від політичного перевороту, використовуючи всї леґальні средства, як напр. вибір до державної думи, що являєть ся одним з головних занять „меньшевиків", яко могучий чинник в осьвідомлюваню мас. Тому, що революція в Росії є неможлива без війска, треба на нього звернути спеціяльну увагу і аґітувати між ним після виробленої на осіннім зїзді програми. В потребі можуть входити в союзи з буржуазними лїбералами і радикалами, але розуміє ся, не на стало, а хвилево.

Щодо „большевиків" то тактика їх орґанізація є висловлена найкрасше в брошурі Ленїна „Что дѣлать?" Він є того погляду, що пролетарські маси, покинені на власні сили, ніколи не виробилиб соціялїстичного ідеалу, а треба тут праці й інтензивної умової роботи осьвічених, що так скажу; вчених одиниць. Мають вони много тайних орґанізацій з певних, випробуваних одиниць. Розуміє ся, що не бракує їм орґанізацій явних до леґальної роботи. Союзи допускають лише з селянськими представниками, а рідко коли з партіями буржуазними, бо буржуазія на їх думку є елемент протиреволюційний. Рівнож між війском треба вести революційну аґітацію.

Се було би щодо розвитку соціял-демократів по 1905 році, а тепер гляньмо на соціял-революціонерів.

Соціяльні революціонери є безуслівно слабшою партією від соціял-демократів, але всеж таки грають досить важну ролю в революційнім житю в Росії. Крайний характер задержали вони й по нинї і далї вважають убийство за політичну систему в боротьбі з противником, хоч відкидають участь у виборах до державної думи, яко леґального средства в боротьбі з правительством. Приготовляють також зоружений бунт. За границею мають два видавництва: „Знамя труда" і „За народъ", як також малі орґанізації по більших містах і кількох сільських округах. В 1907 році появив ся в них розклад на 4 напрями, з котрих один, якого орґаном є „Починъ", своїми поглядами найбільше зближаєть ся до соціял-демократичного. Він відкидає убийства яко політичну систему боротьби і бере участь у виборах до державної думи.

Перевага напряму „меньшевиків" у соціял-демократів і подібного йому в соціял-революціонерів зі своїм орґаном „Починъ" витворює почву можливої злуки всїх революційно-опозиційних елементів у боротьбі проти царизму. Дуже правдоподібне, що ся злука тепер наступила. Знаючи вагу війска в революції, пильно втягано його у вир революційний, видаючи в тій цїли спеціяльні видавництва, як напр. „Морякъ", до якого редакції входить 2 соціял-демократи і один соціяльний революціонер.

Ось-так, перейшовши коротко революційний рух в Росії перед війною, стане нам яснійшою сучасна російська революція. Надії, які український нарід до сеї революції привязує, мусять вреші здійснити ся, коли возьмуть верх крайно-ліві елементи, хоч — на мою думку — елементам національним тепер прийдеть ся відограти значно більшу ролю ніж соціяльно-економічним, які зійдуть на задний плян — аж до розвязки національних питань.

ДОПИСИ.

З BOSTON, MASS.

I.

Збіговиско бостонських Арданівців.

Шумні розголошуваня про „відчит" за Івана Франка викликали в мене охоту послухати та відсьвіжити память дорогої нам особи Франка. Ну, тай наслухав ся...

Вийшов бородатий, так званий Калита, і отворив ті так звані збори, чи віче, чи що таке... Зараз наступив відчит. Хто читав той „відчит", я не знаю, але мені дивно, як можна давати таку важну точку як відчит чоловікови, що не вміє читати як слід. Таж тим знеславлюють ся імя дорогої нам особи. Думаю, подуріли Арданівці, чи що. Але чекаю, що далі буде.

Далі виступає „бородатий" і говорить за „Український День", румігаючи гуму, і повторює зчаста слово „ганьба". Його поклонники і собі „ганьбають".

По сім наступила „деклямація". Деклямував „Гарбуз". Як деклямував, то вже сама публика осудила, бо половина, сьміючи ся сердечно, вийшла з салі.

Ще щось там було, але на описуванє того шкода паперу і чорнила.

Живий образ України був би вийшов красно, лише треба поставити дівчину красного лиця, тай не з шепелявим голосом.

Як вже то всьо скінчило ся, зачали попisуватись наші „патріоти". Ось слова одного з них: „Ви — каже — товариші і товаришки, йдіть до нас! „Український День" ми хочем використати. Не йдіть до попа, бо він тягне до Української Ради, а Українська Рада збере гроші в той день і вишле до Відня, для своїх родин та свояків, що з війска повтікали". Радуй ся, американська Україно, що маєш таких славних „патріотів"! Найсумнійше то було се, що старі „штубаки" потрафлять пускати такі тумани, просто людям в очи, навіть не зачервонївшись.

„Ми — кажуть — дістали дозвіл збирати жертви! Ми ходили до мейора міста (чи говернора?), а він казав прийти і заспівати нашу пісню, бо він хоче послухати". От, най хто розсудить. Хто видїв таке диво, щоби мейор міста казав приходити до своєї канцелярії співати пісні. Хиба може пізнав, з ким має до діла? Таж пригадайте собі ваше збіговиско, котре назвалисьте „концертом", на Чарлс Стр., відки Українці повтікали, не могучи слухати вашого „гармонійного" хору. А що-ж доперва зробив би мейор міста? Таж казав би поарештувати, як яких варятів. Може вже не будете на стільки безличні, щобисьте заперечили.

А тепер маленька увага для молоденького політика Гродаїнського: Ви, навичу, паскудите чесних людий, котрих не знаєте, бо ще в шкаралупі сиділисьте, як вони вже працювали для добра народного. Чи ви не можете мати контролі над собою? Чого вам скакати? Чого так заслинювати ся та оббризкувати людий слиною аж у третім ряді? Таж лише баран до зеркала так скаче. А може ви переняли той спосіб від того пана, що говорив в нас на вічу — Рилюк, чи Дриглюк? Той во, що дуже скакав на естраді, що люди вже не слухали його, а лиш чекали з запертим віддихом, коли бабехне на долину...

Отсе образ арданівських збіговиск.

А ти, народе український, доки будеш учащати на ті замасковані „шопки"? Пощо потому нарікаєш, що „вже зі встиду кинувєм пять центів до капелюха".

Бостонська Громадо! Кинь тоту гниль! Здави в собі ту непотрібну цікавість і не йди подивити ся на те, з чого не будеш мати найменьшої користи, а лише шкоду. Не платіть своїх хоч би 5 центів, бо їм лиш о то ходить. Тай слухаєш, як такий недоварений панок нищить твої найщирійші почуваня, твою віру, твою церкву. Чому не запротестуєш на „вічу" таким громовим голосом, аби тії „ботокуди" позлітали з підвисшеня? Що то поможе протестувати на дворі?

Бостонська Громадо! Плюнь в очи тим, кому слід! „Український День" се сьвято, якого ми доси не мали. Покажім, що ми спільно, як одна родина, потрафимо перевести той день в любови і згоді. Тих півголовків, що не хочуть згоди, поскидайте! Українська Рада вистарала ся о сей день для Українців, а не для панів без вітчини. Українська Рада се наше рідне слово, а федерація — се нам чуже. Проч з ним!

Федераційники знесли „фонди", складані народом в добрій вірі, з пожертвованєм, для щирих наших борців за волю — для Січових Стрільців. Січові Стрільці се гордість України.

А чи знаємо ми, що Федерація зробить з фондами, зібраними в день 21. цьвітня? Ні. Таж ті панки можуть з людськими грішми зробити тосаме; що і з Січовим фондом — що тоді буде?... А вони далі будуть виплачуватя „гонорари" делегатам по 200 долярів, як дістав швайцар.

За що йому виплачено? Чим він прислужив ся для українського руху? Хто розкаже його минувшість? Хто пояснить справу за тих 10.000 корон у Відни?...

А хто докаже, що люди, котрі управляють довгі роки народною кермою, а тепер Українською Радою, спроневірили якій народний гріш? — Ніхто! Отже де нам іти?

А ви, бостонські інтернаціонали, перестаньте туманити нашого бідного, але щирого селянина. Не лізьте йому під ніс все і всюди по його кровавий гріш, бо прийдеть ся колись за се дати обрахунок — зі своєї брудної роботи. По що говорите публично, що Федерація вистаралась „Український День"?

А ну ви, панове і господинове, возьміть число „Народної Волї" з суботи (17. марта б. р.) і переслябізуйте собі на стороні другій напасть під заголовком „Конкуренційна дурійка Української Ради". Ось що там пишеть ся: „І факт є, що установлене Українського Дня на 21. цьвітня не є найкрасшим успіхом (Української Ради)". А далі стоїть написано: „Говорити нині, що заходи в справі Українського Дня увінчали ся як найкрасшими успіхами, є в крайнім разі незмірно глупо". Отож ясно як на долони, що сама Федерація признаєть ся, що вона нічого в тій справі не зробила, а півголовки репетують по збіговисках, що Федерація вистарала ся о „Український День". Та з такими безличниками навіть не оплатить ся говорити українською мовою, бо вони її не варті.

А ти, Громадо, щира та прихильна високій і благородній ідеї людий вірних свому народови! Лишім на боці всякі спори партійні. Киньмо вже раз ріжного покрою арданівських півголовків. І наперекір арданівської кліки, що „Український День" ще може бути знесений, не вірмо! А поганим крукам і пугачам скажім ось-так:

> Ви проклятї ботокуди!
> Лізьте хоч би чорту в зуби,
> А не в наш затишний кут!
> То чорти якісь — не люди!
> Що лиш хочуть, як не буде,
> То чорти їх вже беруть!
> Щоб сказились ви в ту днину,
> Як у злую ви годину
> Слово вирекли ось тут!

А ми сини великого народу, котрі дбали о те, щоби „Український День" приніс нашим родинам в старім краю користь, а нашому цілому народови славу, берім ся до діла в день 21. цьвітня. Забудьмо се, хто вистарав ся о сей день. Маємо доволї часу потім на обрахунки...

Гроші збираймо разом, зійдем ся, обрахуєм і вишлем відразу до банку в Нюарку, Н. Дж. А тоді не буде ні на нашім, ні на вашім. Хто на се не згодить ся, то... хрунь!

Українець серцем і душею.

II.

„Триста поступових".

Зареготавсь наш дід дужий, аж му піна з рота потекла.

Таке вишкварив К. Вишньовський в своїм органі Н. В. про 300 поступових в Бостоні. Ви, пане Вишньовський, мало самі знаєте про Українців в Бостоні, бо донедавна цьвенькалисьте по польськи. Тих 300 поступових то є такі, як їх охрестив п. М. Січинський, бувши в Бостоні. Він сказав: „Вжем видів богато людий, але таких дурних соціялістів щем не видів". А ви то називаєте поступовцями.

Де ті вжні товариства, що ви їх начислили в комітеті до „Українського Дня"? Таж Тов. Бостонських Українців, а Запорожці — хиба не тосамо? Ви забули ще подати контрольну комісію тогосамого товариства. Н. В. прийме, надрукує, ще й редактор від себе додасть.

Чіпаєте ся нашого пароха, що він голосить в церкві, щоби люди стерегли ся обманців. Таже кождого сьвященика-Українця обовязком є перестерегти свій нарід перед несовісними й безчесними поступовцями. Слово „поступовий" є дуже красне, але пасує лише тому, хто дійсно вперед поступає. Поступові люди були би злучили ся в один комітет на „Український День". Виробити позволенє в міськім уряді, тай не треба платити 50 долярів якомусь лоєрови (здаєсь жидкови). Але то не дивниця, бо й небіжка Федерація все возилась в українській справі з жидком на чолї.

Недавно тому той ваш секр. П. З. писав, що о. А. П. перший закачує рукави до народної роботи, а тут ні сїлю, ні палю — „зрадник народний!"

Ви, поступові, дайте чистий спокій тій Н. Волі, не мордуйте її і так вже терпеливого паперу. А замісць кирпичити проти всього, що є красне і високе, возьміть ся трохи до праці над собою. Тоді доперва назвете ся поступові.

Здайте звіти зі всїх представлень, які відгравалисьте на бідних у Галичині. Бо вже й так люди впоминають ся. Роздаєте оголошеня, що на народну ціль, а потім зробите „ціль" на свою власну гортанку. Притім прошу вияснити, де ділося ся тих $8.00, що п. Д. Кузь збирав на весїлю, а п. Захаркевич забрав? А поступовість покажете тим, як на „Український День" згуртуєте ся в одну громаду, а не так як дотепер: вісімнайцять комітетів, а девять людий. Тих, котрі вже звітрили і не хотять згоди, лишіть їх самих. То, що вони грозять вам, що будуть вас бити, то се найменьша дурниця. Таж ви ще молоді хлопці. Шкода велика для українського руху, як ви будете ступати слідами старих витертих народних грішників.

Н. Н.

—o—

З HERKIMER, N. Y.

Відповідь на допись в ч. 38. „Народної Волї".

Є се попросту дурійка і скажена злість шайки бізнеспатріотів, котрі всіми силами пхають ся на провідників української громади в Геркімер, а громада слухати їх не хоче.

Насамперед се: На пятницю, 16. марта, були оголошені наради представителїв всіх українських товариств в Геркімер, а не загальні збори, як пише інформатор органу інтернаціоналів. А федераційники прийшли всі як один, вже з готовим урядом на „Український День" і нарихтовані до файту.

Дописуватель „Н. В." написав імя якогось попа, котрого у нас зовсім нема. У нас є о. Уляницький (а не Оленицкий), зовсім популярний чоловік. А що вибір уряду випав у вашу користь, то се завдячуйте тому, що ми не хотїли бути кирпичниками в так важній справі, як „Український День", бо самі заявляєте, що о. Уляницький взивав до щирої праці без роздорів, але не супроти вас кирпичники, лише щоб чужинці мали нас за культурний нарід.

Дальше пишете, що справа посиланя гроший випала в користь Федерації. Се невелика штука, бо ви привели всіх своїх відбунтованих членів, а нас було лиш кількох представителів товариств. А чому ви не хотіли згодити ся на поновне голосованє цілої геркімерської громади, лиш хотіли робити по волї Федерації? Бо ви виділи, що тут ваш конець.

Кажете, що хруні скликали Загальні Збори. Ми дякуємо вам і за се, бо знаємо, що „не можна вимагати від бика молока". Ви тілько вмієте честь комусь відбирати, але спитайте самі себе, кому ви вже направили честь?! А кождий з вас є знаний в цілім Геркімер як підлий, нікчемний, зрадник і запроданець народної чести.

Дальше хочете представити п. Гузара, що він не вміє говорити і наводите слова як: „прогресую" (се брехня і злоба ваша) „писька" і т. п., але ви видно, що посліпли і поглухли, бо се говорив п. Старух, а що він неписьменний і походить з Лемківщини, то честь йому за се, що він не дає себе туманити таким хуліганам і зрадникам, як ваша шайка. Пан Гузар є щирим робітником на народній ниві, і є організатором Укр. Тов. від. 192, і членом парохії, а не інтернаціонал-зрадником.

На останку чіпаєте о. Уляницького, що називає Федерацію недоброю. А де подів ся ваш товариш Беднарчук, що за підшептами Весоловського сказав про Українську Раду: „Се самі австрійські офіцири, польські і правительственні льокаї і кількох попів, котрі били і обдирали нарід в старім краю і тут хочуть". Чиж ви хотіли, щоби о. Уляницький, яко член Української Ради, не впімнув ся о свою честь і не оправдав ся перед народом? Тільки щоби пійшов до вас на службу так, як чесний грошороб екслїп Ардан?

Взиваєте о. Уляницького, щоби пояснив соціялізм Федерації. Я вам відповім, бо о. Уляницькому не пасує заходити в сварку з такою підлотою. Отже: Жадна організація не виступала проти сьвященства, лише Федерація. А спитайте ви своїх урядників, чому вони не пояснять вам початків українського народного руху в Америці? Хто заложив першу парохію і першу читальню в місті Шенандоа, як не сьвященик? О! Підлото мерзенна! Тримаєте нарід в темноті, бо думаєте, що мудрійших від вас в Геркімер нема! Пишете, що на бесїду о. Уляницького нарід протестував, а се брехня, бо тілько ви, інтернаціонали, на даний знак зробили бучу, як худоба; бо я вам скажу, що не треба людий, але я приведу вам 10 індиків, а вас буде сто і як лиш треба, свисну і дурні індики зроблять тусаму службу, що ви, кирпичники.

Отже се все, що ви пишете нам, належить ся вам, чесні панове, бо ви чуже видите під лїсом, а свого не видите під носом.

Ю. Конрад, член У. Н. Союза.

—o—

З NEW YORK, N. Y.

„Ой не ходи, Грицю, та на вечерниці".

В суботу, дня 7. цьвітня, товариство „Театр і Искусство" відограло драму М. Старицького „Ой не ходи, Грицю, та на вечерниці" в МекКінлей сквер Касино Галї, 775 Іст 169 улиця, Бронкс.

Людий зійшло ся досить. Майже 99% з них були Жиди. Мало там було Українців з Росії, а ще меньше з Галичини. Українська муза така велика, така чарівна, що тягне до себе не тільки щирого Українця і того, хто любить і розуміє Україну, а й того, хто зовсім не Славянин. І тому не диво, що Жиди частенько беруть ся за українські штуки і виконують їх, як сказати по чистій совісти, часом далеко ліпше ніж чистокровні Українці в Америці. Дивно, але нема де правди діти.

Розуміє ся згадане представленє не вийшло так натурально, щоб ні на одну йоту не було похибок, хоч при таких силах, які на сей раз грали, можна булоб легко сього досягнути. Всїм артистам, окрім пані Портної та пані Назарової, потрібно трохи більше знати звичаї Українців і треба пильнувати своїх обовязків в ролях. Тоді не було би таких маленьких, але дуже важних похибок і недоглядів. Щоб виконати ролю натурально, окрім таланту треба мати понятє про таку особу, яку треба вдати на сцені і на рівні з сим треба не відхилювати ся нічим від дійсного житя — не треба нічого ні додавати ні віднимати: ні в одежі, ні в мові, ні в крику, ні в чім иншім.

П. Ельгардов в ролї Хоми грав сильно, зрозуміло, артистично, але, як закурював, то сірник викресав чисто по американськи — об підошву чобота. П. Портний в ролї Грицька дуже богато пропустив важних слів, і не знав, як правильно сказати деякі українські слова, а коли закурював, то сірник витер об підлогу. Здасть ся, що се є пусте, а на ділі воно сильно псує натуру, бо на Україні так сірників не труть. Було би добре терти сірник об холяву, об полу, або об шаравари, а найвірнійше булоб добувати огню кресалом. За тих часів люди по селах мало коли вживали сірників, а більш кресали; баби в день і в ночи держали жар у грубі і часто одна до другої бігали позичати огню.

Знов пані Шоскин в ролї Степаниди виглядала дуже молодою для хазяйки вечерниць і, як видно, не дуже дбала за свою ролю, бо забула, що вона Степанида і вжила англійське слово „шур", чого ніяк не можна простити.

В тім, що не було відповідної декорації, аматори не винні: її не легко дістати. А потрібно булоб мати правдиву українську хатину та краєвид — то було би половиною гри. Їм хотіло ся в першій дії показати, що сиплеть ся сніг, але те не вдало ся, бо треба було робити те зверху, а не збоку і не так, щоб аж видно було руку.

Перша дія дієть ся на улиці, в зимну пору, а не вважаючи на те, тільки два парубки були в чимерках і шапках, а решта — як дівчата так і парубки — були в одних сорочках, а декотрі й без шапок, як нібито було в літну горячу пору. За таку недбалість вина спадає на режісера.

Сильно натурально вдала свою ролю пані Назарова (Гусtю), а пані Портная, що грала Галю, видючою душевною боротьбою, рухами, павзами, поглядами, жахаючим болючим шопотом, кипучим реготом і криком любови, безконечною ревностию і тугою не моглаб не задоволити самого автора сеї драми, М. Старицького, як би він був присутним.

Володимир Сиротенко.

—o—

З MONESSEN, PA.

Напасливі людиска.

В „Народній Волї" можна часто подибати дописи з нашої місцевости, а в тих дописях самі напасти на нашого пароха і на инших чесних і спокійних людий. І не знати, що властиво думає осягнути орган інтернаціонального шумовиня, поміщуючи на своїх сторінках такі річи, які ніколи правдою не були.

Кождому Українцеви в Монессен (а навіть в околици) відомо, які тепер в нашій громаді порядки і який спокій панує, відколи нашим парохом став о. М. Паздрій. Він тут щойно рік, а вже пізнати його господарку, бо монесенська парохія, Богу дякувати, стоїть так, що ліпше й не можна. Як о. Паздрій прийшов до нас, то ми мали около три тисячі довгу, а нині є вже в банку кілька соток. Окрім того наш душпастир працює щиро для Монесенців, закладає штори і взагалі робить усе те, що примірний сьвященик в порученій йому громаді повинен робити. Тепер о. Паздрій задумує будувати нову церкву і школу на лїпшім ніж доси місци і маємо надію, що те добре діло сповнить ся.

Повисших стрічок я зовсім не писав би, як би не те, що „Народна Воля" зі своїми ложними і злобними дописями може часом опинити ся в руках чоловіка характерного, а легковірного і він готов подумати, що в нашій громаді є справді так, як се представляють пани без вітчини, котрих і в нашій громаді є кілька. Та ми собі з того нічого не робимо, бо знаємо, що що кому до лиця, а „Народній Волї" брехня, напасть, клевета і кирпиня.

Член 338 відділу У. Н. Союза.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Експльозія в фабриці амуниції.

У вівторок (10. с. м.) о годині 10. рано вилетіла в воздух велика фабрика амуниції в Еддістон, недалеко Честер, Па. (коло Філядельфії). В експльозії згинуло около 250 осіб, з того числа найбільше жінок і дівчат, а понад 300 осіб зістало тяжше або лекше ранених. Фабрика виробляла амуницію для російської армії.

Експльозія почала ся в відділі, знаним яко 10-F, де працювало около 100 дівчат.

Фабрика мала на складі вже 30.000 готових набоїв. Весь сей засіб амуниції вилетів у воздух. Тіла людий порозкидано кругом фабрики. Ранених забрано до шпиталів. Всі шпиталі в Честер, Па., переповнені покалїченими.

Правительствені агенти кажуть, що експльозія не була случайною. Її мусів хтось умисне спричинити. Однак не можуть прийти до заключеня, яким способом могло се стати ся, бо фабрику берегла сторожа в день і в ночи. Крім того в кождім відділї фабрики працювали детективи яко звичайні робітники.

Фабрику побудовано в короткім часї по вибуху европейської війни і вона належала до компанії Балдвіна, яка виробляла льокомотиви. Від якогось часу сю фабрику наняло російське правительство для вироблюваня амуниції. В фабриці працювало около 10.000 осіб.

Нова заборона часописий в Канаді.

З Отави (столиця Канади) доносять урядово, що в Канаді заборонено купувати і читати слідуючі часописи: „Америка", українська часопись в Філядельфії, Па.; „Лідер", англійська часопись в Сан Франціско, Кал.; „Вестліхе", німецька часопись в Ст. Луіс, Мо., а також слідуючі брошури: „Военні загрвірники на Вол Стріт" і „Хроніка сьвітової війни" (в українській мові); „Дер Амеріканер" і „Ґерманія Календар" (в нім. мові), „Чому Німеччина виграє війну" (в анґлійській мові).

Анґлійські военні власти арештують російських горожан.

Редакція російського „Нового Міра" в Ню Йорку одержала лист від тих Москалів, які виїхали 27. марта з Америки до Росії. Сей лист доносить, що анґлійські власти арештували їх і посадили до табору военно-полонених.

„Анґлійські военні власти — пишеть ся в листї — заявили, що ми, ґрупа російських соціялістів, є небезпечними для „союзників". Длятого вони забрали нас з корабля і відставили в концертраційний табор, де передержують военно-полонених Німців. Ми протестували, не хотіли оставити корабля, але нас забрали силою. Ми телеґрафували до російських консулів у Галіфаксї і Монтреалю, до міністра російських заграничних справ і до міністра справедливости, до посла Чхеідзе, до нюйоркської соціялістичної ґазети „Кол" і ще до деяких осіб. Однак не знаємо, чи вони одержали наші телеґрами.

„Між задержаними є Троцький з родиною, Чудновський, Фишелев, Мухін, Мельничанський і Романченко. Всі пакунки від нас забрали і ми не знаємо, що з ними стало ся. Нас оставили без одежі і біля; забрали навіть хусточки від носа".

Американський клич.

Американець Г. Ґернсбек жалуеть ся, що всі народи і держави мають свій клич, який є відповідний і підчас мира і підчас війни, а одинокі Американцї такого клича не мають. Дотеперішний клич „America First" не відповідає военному настроєви, длятого треба би конче замінити його иншим, яке збуджувало би в кождім горожанинї патріотизм. Французи кажуть: „Vive la France!"; Німцї кажуть: „Deutschland ueber Alles!"; Італійцї кажуть: „Viva l'Italia!"; Австрійцї викликують: „Fuer Kaiser und Vaterland!"; Анґлійцї кажуть: „God Save the King!", а Американцї — піддає Ґернсбек — повинні казати: „All for America!"

Говорити про війну заборонено в салунах.

Судії Карпентер і Рейд з лайсенсового суду в повіті Алеґени (Пітсбурщина), в стейті Пенсильванія, видали заряджене, яке забороняє говорити по салунах про війну. Властитель салуну, який не буде придержувати ся сього судового розпорядженя, стратить позволене на дальше ведене інтересу.

Бесідники мусять держати американський прапор підчас промови.

Міська рада столиці стейту Огайо (Коломбус) ухвалила, що кождий бесідник, який хоче промовляти на улици, мусить держати в руках американський прапор розміру 5x3 стіп на 9 стіп довгім держаку.

СТАРОКРАЄВІ ВІСТИ.

Жадають школи в рідній мові.

Миргородське земство (на Україні) рішило просити полтавське ґуберніяльне земство о запроваджене науки в українській мові в народних школах. Своє домагане миргородська земська управа мотивує тим, що в місцевостях з українським населенем школа не сповняє своєї задачі через се, що викладова мова і весь шкільний устав є чужі (російські). Наука російської мови повинна починати ся аж від третого степеня науки.

Ліквідація німецьких земель на Україні.

З Одеси доносять, що в цілій херсонській ґуберіні власти переводять тепер ліквідацію земель австрійських і німецьких горожан. Доси зліквідовано вже понад 100.000 десятин, а решту — як заявила ґуберніяльна адміністрація — зліквідуеть ся протягом біжучого року.

Українські театри в Галичині.

Поволи починають появляти ся проблески культурного житя в занятій російськими військами области східної Галичини. З Росії завитали до Галичини українські театри. В Тернополи заложено більший театр. Артисти, прибувші з російської України, мають добрий успіх. До театру радо заходжують міщани, офіцири й жовніри. Також по меньших місточках Поділя появило ся много українських театрів.

Нужда в Херсонщині.

Населене Херсонщини переживає тепер велику нужду. Дав ся відчути великий брак нафти. Опаловий матеріял сильно подорожів, а крім того наступили небувалі ще доси морози.

Жидівська політехніка в Катеринославі.

В Катеринославі (на Україні) отворено жидівську політехніку, зложену з двох факультетів: електромеханічного й інжинірського. При вписі принято понад 200 студентів. Кандидатом на директора поставлено професора гірничого інститута, Заборовського.

НОВИНКИ.

Американський леґіон в російській армії.

Американцї, які під теперішну хвилю переживають в Петрограді, ухвалили сформувати т. зв. „Американський Леґіон", який вкоротці має відійти на боевий фронт.

Політкчні еміґранти вертають до Росії.

Російський „Іміґраційний Комітет" в Парижи одержав від Максима Горкого телеґраму слідуючого змісту: „Просимо вас всіх сейчас вертайте ся до Росії".

Міністер справедливости, Керенський, дістав від російських банкирів дар в сумі 5,000.000 франків, призначений на підпомогу вигнанцям, які бажають повернути до Росії.

Спокій в Еспанії.

Еспанський амбасадор у Вашінґтоні, Ріяно, повідомив правительство Злучених Держав, що в Еспанії привернено цілковитий порядок. Монархія знова скріпила ся.

Перу шле делеґата до Злучених Держав.

Правительство полуднево-американської републики Перу вислало у вівторок (10. с. м.) капітана Педра Буенана на спеціяльну военну конференцію до Вашінґтону.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Г. М., Честер, Па. — Покищо ніяких відомостий про митрополита Шептицького нема. Можна однак сподівати ся, що нове російське правительство увільнить його, або вже увільнило, як богато инших.

Д. Г., Лорейн, О. — Підписати своє імя в такій ситуації Ви можете, а також можете вибрати горожанські папери. Се Вам зовсім не пошкодить — анї тут, анї в старім краю, як схочете там колись вертати ся.

СПРОСТОВАНЄ.

Управитель „Українського Народного Театру в Ню Йорку", п. Мирон Корикора, помістив в 42 н. „Народної Волї" (з 7. цьвітня с. р.) відповідь на мою заяву в ч. 38 „Свободи", а в тій відповіди не тільки що нічого не спростував, але поробив ще й нові похибки, які я отсим простую.

Про представленє „Запорожець за Дунаєм" я знала, але не знала, що маю в нім грати якунебудь ролю, і не знала, що п. Корикора помістить моє імя на програмі без мого відома. Пан Корикора просив мене взяти ролю Оксани щойно три дни перед представленєм і тодї я йому сказала, що ніякої ролї взяти не можу, бо я вже довший час хора і доктор заборонив менї занимати ся всякими подібними справами. Неправдою є, що саме тодї я приобіцяла п. Корикорі грати ролю Оксани в Ню Йорку, але правдою є, що я обіцяла взяти участь у якімось представленю (не в оперетці „Запорожець за Дунаєм") тодї, коли вже видужаю. Правдою є і те, що коли п. Корикора був у пп. Гундичів в четвер (5. с. м.), аби мене перепросити, то зовсїм нічого не згадував про ніякі для мене ролї в своїх представленях.

Юлія Корецька.

Ню Йорк 9. цьвітня 1917.

СПРАВИ „УКРАЇНСЬКОГО ДНЯ".

ЙОНКЕРС, Н. Й.

До комітету в справі „Українського Дня" зістали вибрані отсі панове: Александер Трембач, предс.; Семен Фецко, кас.; Николай Попадюк, секр.; Николай Чолїй, Іван Сокирка, Стефан Палиця, Стефан Оліяр і Андрій Крафин, виділові.

Н. Попадюк, секр.

ТРЕНТОН, Н. ДЖ.

Братство св. Петра і Павла, від. 245 У. Н. Союза, подає до відома, що дня 1. цьвітня відбули ся збори в справі „Українського Дня". Вибрано отсих урядників, котрі мають занятн ся збірками в день 21. цьвітня: Василь Кушнір, предс.; Петро Стадник, заст. предс.; Іван Масляк, секр.; Іван Мацуський, заст. секр.; Онуфрій Грещак, кас.; Іван Терлецький, заст. кас.; Павло Стадник і Іван Калат, виділові. Отже, Родимцї, жиючі в Трентон і в околици, не забувайте на сю важну хвилю, не робіть партій межи собою, лише без вимки і без роздору беріть ся спільно до працї, бо ся важна хвиля не прийде більше ніколи!

Василь Кушнір, предс.; Іван Масляк, секр.

РУХ В ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

ДЕСЛОДЖ, МО. Бр. св. О. Николая, від. 225, повідомляє своїх членів, що з причини Великодня мітінґ перенесено з дня 15. на день 22. цьвітня. Всї члени мають на тім мітінґу явити ся (в церковній галї), бо є важні справи до полагодженя. Неявивший ся член заплатить кару 50 цнт., а урядник $1.00. Довгуючі члени, як не вирівнають своїх залеглостий, зістануть виключені з Братства і з У. Н. Союза. — Г. Павлюх, предс.; Н. Кузав, секр.

МОНЕССЕН, ПА. Бр. св. Петра і Павла, від. 338, взиває своїх членів, аби всї як один явили ся в параді на Воскресну Службу Божу, о годинї 9.30, як також щоби взяли участь при Божім гробі, о скілько можливо в пятницю і в суботу. — Ф. Янковський, секр.

РОДИМЦЇ! ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА, БО СЕ ОДИНОКА І НАЙБІЛЬША УКРАЇНСЬКА ОРҐАНІЗАЦІЯ В АМЕРИЦЇ!

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Сим ділю ся сумною вісткою з моїми приятелями і знакомими, що моя жена, бл. п. Марія Щерба, упокоїлась в Бозї по короткій недузї, дня 10-го цьвітня с. р. о год. 3-тій рано. На обряд похоронний, який відбудеть ся в четвер, дня 12-го цьвітня о год. 9-тій рано, з дому жалоби ч. 150 Вест Сайд Евеню, Джерзи Сіти, Н. Дж., запрошую усїх вірних, приятелів і знакомих.

Опечалений муж

Михайло Щерба.

ШІКАҐО, ІЛЛ.

УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ КЛЮБ „СІЧ" В ШІКАҐО,
— уряджує —
КОНЦЕРТ
в честь Михайло Драгоманова,
В НЕДІЛЮ, ДНЯ 15. ЦЬВІТНЯ 1917 Р.
у власній гали, 1508 Вест Шікаґо Аве.,
о годинї 7.30 вечером,
на котрий всїх Українцїв запрошуємо.
По концерті товариська забава з музикою.
43 Комітет.

РЕКОРДОВИЙ ЗВІТ У. Н. СОЮЗА

за місяць марець 1917 р.

УВАГА,

котру кождий місцевий Урядник і член Українського Народного Союза повинен пильно прочитати і до неї стисло застосувати ся.

Члени, оголошені в рекордовім звіті за місяць марець 1917 р. як суспендовані або виключені за неплачене місячних вкладок чи з инших причин згідно зі статутом організації, коли хотять і на далі бути членами У. Н. Союза, мусять зголосити ся в протягу сего місяця (цьвітня) до своїх відділів і вписати ся наново, заплативши всі свої вкладки і залеглости до місцевої каси на руки відділових урядників. Як сего не зроблять до кінця цьвітня 1917, то в маю 1917 р. мусять виповнити нові аплікації (просьби о принятє), коли хотять бути членами У. Н. Союза, подібно, як кождий новий кандидат. Ті також члени, котрі в місяцю марті 1917 р. взяли переступні листи, а еще досі не зголосили ся до якогось иншого правно істнуючого відділу У. Н. Союза, мають се зробити в місяцю цьвітню 1917 р., бо на другий місяць, т. є. в маю 1917 р. вичеркне ся їх з членів організації, а тоді вони можуть бути приняті до У. Н. Союза тілько на підставі нових аплікацій (просьб о принятє).

НОВОПРИСТУПИВШІ ВІДДІЛИ.

Братство св. Івана Хрестителя в Іст Гемонд, Інд.

В. 107. Дуда Юліянна, Мудрий Йосиф, Остаф Кузьма, Мішишин Данько, Городицький Григорій, Бек Антоній, Мішишин Андрій, Мітрик Михаїл, Коваль Йосиф, Душко Михаїл, Давидів Семеон, Волота Юрко, Соліян Михаїл, Мішишин Іван, Папуга Франко, Мендак Іван, Кравчишин Василь, Сербан Іван, Вільчак Михаїл, Гіба Николай, Ратиця Стефан, Муха Анна.

НОВОПРИСТУПИВШІ ЧЛЕНИ.

В. 1. Ференц Іван, Озога Іван.
В. 3. Бабич Михайло.
В. 10. Владика Марія.
В. 14. Гойко Марія.
В. 47. Бабяк Михайло.
В. 49. Козоріз Михайло, Петрик Тимко.
В. 51. Батицький Роман, Перон Станислав.
В. 53. Штохман Михайло.
В. 55. Костів Іван.
В. 56. Палюх Іван.
В. 63. Печеняк Анна.
В. 65. Драбек Семен.
В. 67. Андрушко Антін.
В. 70. Сенковський Іван.
В. 72. Байорек Станислав.
В. 74. Кравчук Теодозій.
В. 75. Зелінський Олекса. Костирка Петро, Климишин Іван.
В. 81. Крушельницький Волод.
В. 91. Баловський Іван, Павлішевський Теодор, Гресько Михайло, Вітушинський Томко, Рудаїнський Антін, Мартиняк Николай.
В. 94. Біланюк Петро, Семанюк Семен.
В. 98. Мікуляк Анна.
В. 101. Різнів Іван, Клованич Вас., Мачержак Іван, Суранович Іван, Суранович Федор.
В. 102. Угрин Андрій.
В. 103. Колодрубець Павло, Клинчук Іван.
В. 117. Головчак Іларій.
В. 128. Брос Іван.
В. 132. Винницький Евстахій.
В. 136. Панас Михайло.
В. 142. Глух Теодор, Полевський Іван, Високий Іван. Найдук Юліян.
В. 149. Голинський Антін.
В. 165. Гринь Павло.
В. 170. Кушнір Дмитро, Качмар Михайло.
В. 174. Марасник Яцко, Литвинчук Константин. Гошко Йосиф.
В. 175. Снежек Франко, Ґрошко Антін.
В. 210. Дук Олекса.
В. 213. Кравчук Пилип.
В. 221. Барабаш Іван.
В. 224. Хомюк Іван.
В. 228. Гальнович Фотія.
В. 237. Кошинський Николай.
В. 239. Курко Семен.
В. 244. Ялечко Йосиф.
В. 295. Сахарнацький Лука.
В. 296. Блашків Николай.
В. 300. Мацак Павло, Доцько Дмитро, Тур Іван, Тарнек Семен. Бозопас Дмитро, Форошівський Михайло.
В. 321. Калимон Григорій.
В. 324. Вишиванюк Федор, Ресит Григорій.
В. 326. Нестор Іван.
В. 330. Вітрак Григорій.
В. 336. Явний Олекса.
В. 342. Миню Стефан, Полегоньний Ілія.
В. 351. Галакович Ева.
В. 364. Кравчишин Григорій, Гуманчук Олекса.
В. 367. Федоришин Павло.
В. 369. Мацканич Феня, Марців Настуня, Мандзяк Михайло. Савчинець Марія, Звір Анна, Саган Василь.
В. 379. Штим Роман, Лабойдак Спірідіон.

ЧЛЕНИ НАНОВО ПРИНЯТІ.

В. 1. Дяк Григорій, Ґручковський Іван, Жук Григорій. Хлєбовський Йосиф.
В. 5. Шевчук Роман, Шевчук Явдоха.
В. 14. Шутак Теодозій.
В. 19. Буртик Василь.
В. 21. Циклинський Николай.
В. 36. Петрів Настя.
В. 49. Цоворопник Володимир.
В. 77. Собус Фтома.
В. 83. Марич Іван.
В. 89. Ковалюк Мирон.
В. 104. Верет Іван.
В. 113. Папованець Йосиф.
В. 133. Скаськів Михаїл.
В. 137. Соджак Михаїл.
В. 147. Манданяк Андрій.
В. 155. Віленький Іван, Шило Петро, Шило Василь.
В. 160. Мотила Марія, Лялька Николай.
В. 170. Домбровська Евгенія, Вурета Ілія.
В. 173. Бушанич Марія.
В. 175. Байдурак Теодор, Брилінський Михаїл.
В. 217. Сверида Павло, Антошків Никола.
В. 221. Вітковська Марія.
В. 225. Мартинів Григорій.
В. 229. Сахринь Гриць, Санкулич Григорій, Славський Антін, Поточняк Іван, Небесний Семен, Нісевич Михайло, Крук Михайло, Гнатюк Петро, Федюк Юрко, Полько Іван.
В. 239. Голубенний Олекса.
В. 247. Шатинський Михайло, Шатинський Никола.
В. 251. Сурмон Никола.
В. 330. Кравецький Іван.
В. 336. Коваль Пері.
В. 364. Юрочко Григорій.
В. 379. Калінин Михаїл.
В. 388. Матолич Павло, Кіндратів Семен, Дощак Татіянна (зам. Кіндратів), Совінський Іван.
В. 400. Вишар Гаврич.

ЧЛЕНИ ПРИНЯТІ З ПЕРЕСТУПНИМИ (КАРТАМИ) ЛИСТАМИ.

В. 14. Ставчанський Мафтей.
В. 75. Кобилянський Йосиф.
В. 83. Лютий Михайло.
В. 91. Ільків Олекса.
В. 94. Герич Іван.
В. 104. Шпак Анна Дмитрів.
В. 112. Оліяр Марія.
В. 132. Ключка Володимир.
В. 133. Добущак Василь.
В. 136. Стефінка Теодор, Данлюк Онуфрій.
В. 165. Коцалівський Михайло.
В. 179. Помірко Андрій.
В. 211. Геба Давінка Альбіна, Геба Іван.
В. 218. Бурка Мартин, Бурка Марія.
В. 235. Теплий Іван.
В. 255. Булій Дмитро.
В. 336. Козак Йосиф, Гумніцький Михаїл, Петрович Іван.
В. 371. Олексів Дмитро.
В. 379. Дрозд Катерина.
В. 384. Мирдак Петро, Гаврилюк Олексей.
В. 385. Козак Александер, Ковак Іван.
В. 388. Пазюк Петро.

ЧЛЕНИ СУСПЕНДОВАНІ АБО ВИКЛЮЧЕНІ ЗА НЕПЛАЧЕНЄ МІСЯЧНИХ ВКЛАДОК.

В. 1. Копцецянський Петро, Матипак Павло, Череп Павло, Заканич Гнат.
В. 5. Івасів Еміліян, Климишин Филимон, Литвин Лупь, Рудницький Іван, Олійник Василь, Олексин Мирон, Литвин Юлія, Ткачук Григорій.
В. 6. Рутковський Петро, Сірко Сенько.
В. 9. Кос Йосиф.
В. 14. Козар Анна, Овадюк Ілія, Ничвидюк Кость, Антонів Марія.
В. 17. Сидор Матвій, Возняк Іван, Лисак Михаїл.
В. 19. Семанюк Николай.
В. 20. Коханська Зофія, Добовець Параньна.
В. 21. Заставський Николай, Паньневич Михаїл.
В. 27. Фанга Текля, Фанга Ілія.
В. 28. Вульшевський Павло, Каламун Василь.
В. 30. Ленцьо Теодор.
В. 32. Штак Іван, Яношик Андрій.
В. 36. Кравець Анна.
В. 41. Черевата Катерина, Кміть Катерина, Владичак Софрон, Сойка Николай.
В. 44. Гонтарик Василь, Заприлюк Петро, Вікарук Стефан, Глушак Федько.
В. 47. Крук Вікторія.
В. 48. Патронник Василь.
В. 55. Грицай Андрій.
В. 57. Перналь Фелікс, Гриців Панько.
В. 59. Бойко Григорій.
В. 64. Омельчук Яким, Деніщак Пилип.
В. 68. Хвалбога Роман.
В. 69. Глива Анна.
В. 70. Юречко Олекса.
В. 72. Черник Теодор, Самотіс Стефан.
В. 74. Павлів Іван, Гунька Онуфрій.
В. 75. Мельник Дмитро, Яцишин Семен.
В. 80. Кирпичний Теодор, Крипела Стефан, Савка Николай, Гадз Василь, Єднак Михаїл.
В. 87. Мичо Васьо.
В. 88. Хмуринський Дмитро, Шульган Михаїл.
В. 91. Радик Стефан, Ферпуляк Йосиф, Шпук Вас.
В. 96. Годяк Василь.
В. 100. Арарчук Онуфрій.
В. 104. Спінський Михаїл, Торбин Михаїл, Ворона Катерина, Ворона Іван.
В. 105. Галайко Катерина.
В. 106. Медій Анна.
В. 124. Драган Іван.
В. 128. Гусар Клемен.
В. 136. Козяк Тимко.
В. 138. Зілінка Анна, Явірницька Юлія.
В. 142. Станко Ілія, Геряк Теодор.
В. 146. Федаш Павло.
В. 147. Процак Теодор, Бубенко Михаїл.
В. 150. Спасик Теодор, Спасик Юрій, Тимчук Марія, Тимчук Василь.
В. 155. Корений Розалія, Сенько Анастазія.
В. 160. Сачка Семеон.
В. 170. Надічний Григорій, Баранник Александер, Мартинець Володислав, Осадців Анна.
В. 178. Бондра Зузанна.
В. 192. Крон Марія, Соханчак Максим.
В. 213. Горішний Іван.
В. 217. Кухар Стефан.
В. 221. Дідух Сенько, Татарчук Яків, Николин Петро, Марчук Леон.
В. 224. Сулин Мацко, Сулин Іван, Сулин Йосиф.
В. 225. Туркалик Михайло, Куба Йосиф, Хоронжак Тома.
В. 239. Гвіздь Анастазія.
В. 241. Заржицький Маріян.
В. 243. Борщ Петро.
В. 247. Яремчук Петро.
В. 283. Панківський Станислав.
В. 290. Виграновська Марія, Сьвіршко Анастазія.
В. 301. Луцишин Михаїл, Солоп Ваврик, Сеньчук Іван, Кларчук Василь, Петрина Василь, Уханський Іван.
В. 315. Бим Вікторія, Рубацька Катерина, Мороз Анна, Міщук Марія.
В. 316. Андрисів Яким.
В. 321. Рудніцька Анна.
В. 330. Цимбалістий Василь, Дояк Анна.
В. 336. Заятчук Николай, Білвус Григорій, Маслик Антоній, Труссвич Григорій.
В. 338. Фенчин Василь, Фіялка Ілія.
В. 349. Самварська Марія.
В. 350. Ямрога Война, Коба Михайло, Лісова Параня, Хома Йосиф.
В. 354. Гелерак Рох.
В. 355. Колодюк Кульчицький Михайло.
В. 360. Шведа Андрій.
В. 363. Деренюк Теодор, Кліщ Ілія.
В. 365. Шандор Михайло.
В. 367. Косаба Николай, Милейчук Николай.
В. 388. Мельник Михайло, Шишка Теодор.

ЧЛЕНИ ВЗЯВШІ ПЕРЕСТУПНІ ЛИСТИ.

В. 4. Німець Павло.
В. 5. Олійник Петро.
В. 18. Зелік Михайло.
В. 20. Дрозд Катерина.
В. 35. Губич Юлія.
В. 36. Бурка Марія.
В. 44. Голодюк Дмитро.
В. 48. Ілія Малешак.
В. 77. Собис Тома.
В. 102. Оліяр Марія.
В. 136. Ключка Володимир.
В. 175. Бондарук Теодор.
В. 200. Геба Альбіна Давінка, Геба Іван, Малафій Сень, Петрович Іван.
В. 217. Бурка Мартин.
В. 221. Козак Йосиф.
В. 223. Коцолівський Михаїл.
В. 233. Ставчанський Мафтей.
В. 237. Пазюк Петро.
В. 243. Даців Гаврило.
В. 324. Лютий Михайло.
В. 360. Ковтун Стефан.

ЧЛЕНИ ПОМЕРШІ.

В. 37. Нечесна Юлія.
В. 47. Лесяк Григорій.
В. 79. Горжковський Антін.
В. 81. Козуб Олекса.
В. 132. Яськів Василь.
В. 186. Якубишин Анна стар.
В. 318. Заприлюк Зофія.
В. 338. Мулик Юрко.
В. 342. Худоба Михайло.

ЗІСТАВЛЕНЄ.

В місяцю лютім 1917 р. було членів в Українськім Народнім Союзі	9.457
В місяцю марті 1917 р. принято нових членів до Українського Народного Союза	115
В місяцю марті 1917 р. принято наново в члени Українського Народного Союза	56
В місяцю марті 1917 р. принято з переступними листами з других відділів У. Н. Союза	29
В місяцю марті 1917 р. перейшло з инших кляс посмертного	4
Разом	9.661
В місяцю марті 1917 р. суспендовано за неплачене місячних вкладок чи инших причин	141
В місяцю марті 1917 р. виключено за неплачене місячних вкладок чи инших причин	17
В місяцю марті 1917 р. взяло переступні листи	23
В місяцю марті 1917 р. перейшло до инших кляс посмертного	1
В місяцю марті 1917 р. померло	9
Разом	191
З кінцем марта 1917 р. Український Народний Союз числив членів після ріжних кляс	9.467
З кінцем марта 1917 р. Український Народний Союз числив дітий членів У. Н. Союза	1.705
Разом	11.172

ПІСЛЯ КЛЯС І СУМИ ОБЕЗПЕЧЕНЯ:

Кляса A $250	385
Кляса AA $500	4.080
Кляса B $750	119
Кляса C $1000	4.847
Кляса BB $1500	33
Кляса C $2000	3
Дітий членів У. Н. Союза	1.705
Разом	11.172

Д. Капітула, гол. предс. У. Н. С.,
М. Угорчак, гол. рек. секр. У. Н. С.

РОСІЙСЬКА РЕВОЛЮЦІЯ.

Події в Росії за послідних пару тижнів вибили ся на самі вершини сьвітових подій і майже прикрили тінию всі другі.

Так, в Росії революция. Царя вже нема. Нема і його вірних підніжків — гнобителів народів Росії.

Те знаємо, — а більше?

Богато більше покищо не знаємо. Як там розвинули ся події, а головно, як вони тепер розвивають ся, годі дізнати ся в сей час. Що скажуть мужики на революцію? Як вони приймуть новий лад? В чиїх руках буде керма? Чи змінить ся на ліпше, чи змінить ся лиш горнець, а борщ буде тойсам... Такі і тим подібні питаня мусять ждати розвязки, доки не прийдуть точнійші вісти з Росії, бо ті, які приходять до нині, правда, були голосні, потішаючі, многонадійні, зворушували нас, й заставляли нас радуватись і казати: „Конець тиранови, буде в Росії свобода”.. Та, на жаль, вісти з другого дня, з третого і дальше були иншого змісту, перечили першим і не дають нам можности сказати щось певного про дальший хід подій про те, як буде в Росії по революції, по війні. Що иншого, що можна фантазувати, політикувати серцем, і виписувати хвальби в імени революції, сподівати ся золотих гір таки зараз за межею революції, казати, що буде всім свобода, рай, мід і молоко — а ані трошки козацької нагайки, але на все те „хто знає”! Може не буде дідови меду на вечеру. Та дай Боже, щоби був!

Всі вісти, які надходять, є односторонні. Москалі вже добре вміють цензурувати. Експерти! Знаємо лиш те, що хоче одна сторона сказати; голосу другої не чуємо. А звичайна річ, що до сварки треба двох. Дума взяла верх і сподіваємо ся, що її вдасть ся привернути лад, вдоволити всіх, о скільки се буде можна серед обставин, і вивести велику Росію з темноти і пут царських павуків. Се було би великим ділом і щастєм для всього славянського сьвіта, а позатим для людської свободи і культури.

Що-ж нам, Українцям, сподівати ся від сеї революції? Сподіваємо ся, що дістанемо те, чого ми так довго домагали ся в Росії свободи для нашого 30 міліонового народу. **Волї жити своїм житем і на свій лад!** Може і дістанемо її тепер. І маємо велику надію, що так станеть ся. Та сказати, що вона вже є, ще передчасно. Треба заждати, довідатись більше, пильно слідити за вістями, які надходять з Росії, а по якімось часі будемо могли всі більше сказати про те, що буде. Тепер лише віримо, а не знаємо, що в Росії буде красше, що наші рідні брати дістануть належні їм свободи і права.

(„Український Голос”).

ВІДСЗВА ДО УКРАЇНЦІВ В ВОТЕРБУРИ, КОНН.

Дорогі Родимці! В неділю, дня 22. цьвітня б. р., відбудуть ся в „Бойс Клоб”, Катидж Плейс, (коло почти) **ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ** в ціли основаня просвітного товариство. Початок о годині 3-тій попол.

Приходіть громадно і вписуйте ся в члени товариства.

43 **Комітет.**

„Патріоти”.

Повтікали „патріоти” зі старого краю,
Бо там для них ріжних фондів уже не ставало.
Чи утікли, чи нагнали — ми того не знаєм,
Досить, що де й які фонди були, то здефравдували.

Без нас „патріоти” гинуть і не можуть жити,
Прийшли до нас, а не знають, що тут тре' робити.
Позбирались всї у „кулко” й за „джабом” шукають,
Й в Джерзи Сіти у Союзї захисту питають.

А урядники в Союзї досить добрі люди,
„Ходіть — кажуть — коло нас і для вас місце [буде”.
Примістились, розглянулись, тай тихцем сказали:
„Ех, коби то в руках своїх ми Союз сей мали!

„Подивіть ся, скільки гроший! Будем, братя, жити,
Але мусим, нім що буде, сей уряд побити”.
Урядники, як все в згоді разом працювали,
А під ними „патріоти” вже яму копали!

Довідались урядники — всім їм „сека” дали,
Тай від добра народного їх порозганяли:
Подивились „патріоти”, затяли зубами:
„Тре” робити, бо инакше буде лихо з нами”.

„Я вам, дурні, — мовить швайцар — скажу, що [робити:
Треба фонди скасувати; нема з чого жити”.
Скасували! Й знов чекають на фонди, рахують,
Дістануть їх до рук своїх, то певно скасують.

А наш Союз і „Свобода” довгий час істнують,
Але фондів — то ніколи вони не касують,
Бо Союз і його уряд за край памятають,
Тому радо і „Свободу” всї люди читають.

— — — — — — — — — — —

„Боріте ся, поборете! Вам Бог помагає,
За вас сила, за вас воля і правда сьвятая”.

Петро Каваців.

Шікаго, Ілл.

СЛЇДУЮЧІ УКРАЇНЦЇ ПОЛОНЕНІ В ІТАЛЇЇ ПОШУКУЮТЬ ЧЕРЕЗ НАШЕ БЮРО СВОЇХ КРЕВНИХ І КРАЯНІВ, ПЕРЕБУВАЮЧИХ В АМЕРИЦЇ.

1) Котурлаш Прокіп пошукує Пилипа Фреда з Сопова, пов. Коломия і Каструбяка Костя з Кійданець пов. Коломия.

2) Олійник Яків пошукує брата Федя Олійника з Котузова, пов. Підгайці.

3) Іващишин Тома пошукує братів Якова і Максима Іващишина з Бучача.

4) Бриндзак Михайло пошукує брата Івана Сікорського з Нагірянки, пов. Бучач.

5) Жін Никола пошукує своєї сестри Марії Жін з Носова, пов. Підгайці.

6) Лемішка Стефан пошукує своєї сестри Наталки з Золотник, повіт Підгайці.

7) Дацековський Іван пошукує свого брата Павла з Сьвітазева, пов. Сокаль.

8) Павлинів Александер пошукує братів Кіндрата Павлинів і Петра Пилипів з Черкащини, пов. Чортків і свояка Стефана Пона з Хотимира, пов. Товмач.

9) Харук Володимир пошукує тети Зофії Антонюк з Сьвітазева, пов. Сокаль.

10) Сворак Пилип пошукує Василя Стефанків з Підпечар, пов. Товмач.

11) Ґрубрин Михайло пошукує Франца і Бронислава Денещуків з Олеська, пов. Золочів.

12) Василюк Василь пошукує брата Михайла з Братковець, пов. Станиславів.

13) Вітюк Гриць пошукує братів Василя і Івана з Добровлян, пов. Заліщики.

14) Клімісевич Микита пошукує брата Маковея з Підзахарич, пов. Вижниця, Буковина.

15) Паньчиняк Казимир пошукує брата Александра з Бовшовець, пов. Рогатин.

16) Глухенький Семко пошукує шваґра Петра Чвартинського з Старих Бродів.

17) Запаранюк Никола пошукує сестри Марії Куюн з Раківця, пов. Підгайці.

18) Лакатин Никола пошукує брата Николу з Сваричева, пов. Долина.

19) Липовецький Семко пошукує брата Михайла з Кінчак старих, пов. Станиславів.

20) Драбич Семко пошукує братів Івана і Николу з Локотя, пов. Турка.

21) Гарда Василь пошукує знакомого Труша Івана з Черляни, пов. Городок Ягайлонський.

22) Демянчук Павло пошукує знакомого Данильчука Людвика з Потока золотого, пов. Бучач.

23) Марчук Михайло пошукує шваґрової Маланки Іванюк з Тростянця, пов. Снятин.

24) Мохнатий Дмитро пошукує сестри і шваґра Анни і Стефана Секирка з Товстобаб, пов. Підгайці.

25) Самарок Іван пошукує шваґра Онуфрея Стефуранчина.

26) Андрусишин Христофор пошукує Василя Зубатого з Григорова, пов. Бучач.

27) Калиняк Петро пошукує краянів Николу Боговича, Василя Нищика і Николу Олярника з Грушки, пов. Товмач.

28) Шовкоплис Василь пошукує Петра і Николу Шовкоплис і Василя Руданець з Задубровець, пов. Снят.

29) Сивульський Дмитро пошукує брата Петра з Бурканова, пов. Підгайці.

30) Банда Юра пошукує Теодора Драча, Гриця Банду і Юра Дербака.

31) Панчишин Петро пошукує шваґра Павла Креховецького з Микитинець, пов. Станиславів.

32) Терфелюк Теодор пошукує шваґра Теодозія Петрука з Леньковець, пов. Чернівці, Буковина.

33) Павлюк Матій пошукує брата Микиту з Швайковець, пов. Заліщики.

34) Скрипник Григорій пошукує Василя Бабчука, Николу Фесика і Семена Скрипника з Кисилева, пов. Заставна, Буковина.

35) Шидловський Дмитро пошукує брата Ізидора з Даниловець, пов. Зборів.

36) Чех Іван пошукує брата Михайла і сестру Анну з Чех, пов. Броди.

37) Савчин Дмитро пошукує Федора Савчина, Николу Челепіса, Стефана Бойко, Юрка і Михайла Мисаків, з Жовківського повіту.

38) *Пирима Дмитро пошукує Федька Пирима*, Николу Юркевича і Ксеньку Алїншевич з Куровець, пов. Тернопіль.

39) Хомин Дмитро пошукує Оленсу Ліщина і Николу Хомин з Воробіївки.

40) Жиляк Нестор пошукує Матія Деруна, Сергія Нойсан, Мефтодія Ковальчука, Івана Дідуха і Димидика Сицара, з Викторова, пов. Станиславів.

41) Погребнюк Танаско пошукує брата Авксентія з Зазулинець, пов. Заліщики.

42) Королюк Данило пошукує Івана Королюка з Городка, пов. Заліщики.

43) Шешурак Михайло, Івана, пошукує Василя Стефанюка.

44) Войтенько Григорій пошукує сусіди Катерини *Прокопів з Коршова, пов. Коломия.*

45) Хамуляк Стефан пошукує сестри Анни з Глибович великих, пов. Бібрка.

46) Лебідь Сидор пошукує брата М. Лебідь і братову Зарвэру з Кіриків з Боратина, пов. Броди.

47) Шкрабин Йосиф пошукує шваґра Івана Робачевського з Граньковець, пов. Заліщики.

48) Іськів Ілько пошукує Николу Закала і Гриця Дмитришина з Сільця белзкого, пов. Сокаль.

По адреси полонених і по близші інформації що до засилки грошевої помочи для них, належить писати на адресу:

AMERICAN UKRAINIAN EXCHANGE,
520 E. 6th Street, New York, N. Y.

ПОЗІР! ЕЛЇЗАБЕТСЬКІ УКРАЇНЦІ ПОЗІР!

ЗАХОДОМ ТОВАРИСТВА „УКРАЇНСЬКИЙ СОКІЛ” в ЕЛЇЗАБЕТПОРТ, Н. ДЖ.

— відограєсь —

велике представлене

„В НЕВОЛЇ ТЕМНОТИ”

комедія з житя українського народа в Америці в 3. актах

В ПОНЕДІЛОК, ДНЯ 16. ЦЬВІТНЯ 1917 Р.

в гали Госа Лютвина,

152 So. Park, cor. Front Sts., Elizabethport, N. J.

ПОЧАТОК ТОЧНО О ГОДИНІ 7.30 ВЕЧЕР.

Ціни місць 50 і 35 цнт.

УВАГА: Діти прибувші, з родичами а займають місце платять 10 цнт.

На се представлене запрошують ся всіх Українців з Елїзабетпорт і сусідних місцевостий до як найчисленнїйшої участи. Се представлене є дуже гарне і цікаве. Воно представляє як наші Українці живуть в Америці. Хто прийде на се представлене, то певно не пожалує. Дохід призначений на добру ціль, бо для товариства. Хто не прийде, буде опісля жалувати. Памятайте на день 16-го цьвітня.

12-43 КОМІТЕТ.

Антін Чехов.

ЖУРБА.

—o—

Кому повѣмъ печаль мою?...

Смерком. Грубий мокрий сніг ліниво крутить ся коло щойно засьвічених ліхтарень і делікатною, мягкою верствою стелить ся на дахах, кінських хребтах, плечах, шапках. Фякер Йони Потапова цілий білий, як мара. Він зігнув ся, скільки лише може зігнутись живе тіло, сидить на козлі й не рухаєть ся. Нехай би впала на нього ціла сніжна лава, то він і тоді здаєть ся не признав би потрібним стрясти з себе сніг... Його конина також біла й нерухома. Своєю нерухомостию, остротою форм і ногами простими, як патики, вона навіть зблизка подібна до копійкового медівникового коника. Вона по всій правдоподібности потонула в гадках. Кого відірвали від плуга, від звичайних, сірих образів і кинули сюди в той вир, повний дивоглядних огнів безнастанного гуку й заметушених людий, той не може не думати...

Йона і його конина не рухають ся з місця вже давно. Виїхали вони з дому ще перед обідом, а почsitu все нема й нема. Але он на місто спадає вечірний туман. Блідість ліхтарняних огнів дає місце живій барві й гамір уличної метушні досягає свойого „forte".

— Фякер, на Виборську! — чує Йона — Фякер!

Йона здрігаєть ся і крізь рісниці, обліплені снігом, бачить військового в плащи з капішоном.

— На Виборську! — повторяє військовий. — Та ти спиш, чи що? На Виборську!

На знак згоди Йона сіпає віжками, і від того з хребта і плечий коня сиплють ся плати снігу... Військовий сідає в сани. Фякер цмокає губами, витягає по лебединому шию, підніmaєть ся і більше з привички, як з потреби, махає батогом. Конина також витягає шию, кривить свої патикуваті ноги й нерішучо рухаєть ся з місця.

— Куди лізеш, дідьку! — зараз таки чує Йона викрикуваня з темної маси, що рухаєть ся в зад і вперед. — Куди чорти несуть? Право тримай!

— Ти їздити не вмієш! Право тримай ся! — сердить ся військовий.

Лаєть ся фірман з карети, злобно поглядає і стріпує з рукава сніг перехожий, що перебігав дорогу й наскочив плечем на морду конині. Йона товчеть ся на козлі, як на шпильках, махає на боки ліктями, блукає очима, як загорілий, наче не розуміє, де він і по що він тут?

— Які всі падлюки! — дотепкує військовий. — Тож лише і пильнують, щоби наїхати на тебе, або під коня попасти. Се вони змовились.

Йона оглядаєть ся на свойого пасажира й порушає губами. Хоче він, очевидно, щось сказати, але з горла не виходить нічого, крім хрипіня.

— Що? — питає військовий.

— Йона кривить усьмішкою рот, напружує своє горло і хрипить.

— А у мене, пане, тее... син сього тижня вмер.

— Гм... Від чого-ж він вмер?

Йона повертаєть ся всім тілом до пасажира й каже:

— А хтож його знає! Мабуть на горячку... Три дні полежав у шпитали і вмер... Божа воля...

— Повертай, чорте! — чути із потемків. — Засліпило, чи що, стара собако? Дивись очима!

— Гони, гони! — каже пасажир. — Так то ми й до завтра не доїдемо... Піджени-но!

Фякер знов витягає шию, підносить ся і з тяжкою ґрацією вимахує батогом. Кілька разів потім оглядаєть ся він на свойого пасажира, але сей зажмурив очи, й очевидно не має охоти слухати... Висадивши його на Виборській, він став коло трактієрні, скулив ся на козлі і знов ані поpyхнеть ся... Мокрий сніг знов красить на біло його і його конину... Минає одна година, друга...

Тротуаром, голосно стукаючи кальошами і лаючись, переходить трох людий: два з них високі й тонкі, третий — малий і горбатий.

— Фякер, до поліційного моста! — кричить скрипучим голосом горбун. — трох... двогривенний!*)

Йона сіпає віжками і цмокає. Двогривенний ціна за мала, але йому не до ціни... Чи рубель, чи пятак — йому тепер все одно, коби лише було кого везти... Молоді люди штовхаючись і лаючись, підходять до санок, і всі три нараз лізуть на сидженє. Зачинає ся розвязка питаня: котрі два мають сісти, а хто буде стояти? Після довгої пересварки, ґримасів і докорів, приходять до рішеня, що стояти має горбун, бо він зі всіх найменьший.

— Ну, гони! — дринчить горбун, уставляючись і дихаючи Йоні на шию. — Лупи! Але-ж і шапка у тебе, небоже! Гіршої в цілім Петербурзі не найдеш...

— Ги-и... ги-и... — сьміеть ся Йона. — Яка є...

— Ну, ти, яка є, гони! Так ти цілу дорогу будеш їхати? Що? А в карок?...

— Голова тріскає... — говорить один з довгих. — Вчера у Дукмасових ми вдвох з Василем чотири фляшки коняку випили...

— Не розумію, по що брехати! — сердить ся другий високий. — Бреше, як пес!

— Нехай мене Бог скарає, так правда...

— Се така правда, як то, що вош кашляє...

— Ги-и... — усьміхаєть ся Йона. — Веселі пани!

— Тьфу, щоб тобі всі чорти! — сердить ся горбун. — Поїдеш ти, стара холеро, чи ні? Хиба так їздять? Потягни-но її батогом! Но, чорте! Но! Гарненько її!

Йона чує за своєю спиною, як вертить ся тіло горбуна і чує його дріжачий голос... Він чує лайку, що її звертають до нього, видить людий, і чуте самоти зачинає помалу підступати від груди... Горбун лає ся доти, доки нарешті не вдавив ся штучною, пяти-поверховою лайкою і не закашлав ся. Довгі зачинають говорити про якусь Надію Петровну. Йона оглядаєть ся до них. Діждавшись короткої павзи, він оглядаєть ся ще раз і бурмотить:

— А в мене сего тижня... тее... син помер!

— Всі помремо... — зітхає горбун, витираючи по кашлю губи. — Ну, гони, гони! Панове, я рішучо не можу так дальше їхати! Коли він нас довезе?

— А ти його легонько підбадьор... в карок!

— Стара холеро, чуєш? А то карок натовчу!... З вами церемонитись, то пішки ходитиб!... Чуєш, Змій Горинич? Або тобі начхать на наші слова!

— І Йона більше чує ухом, ніж відчуває звуки кулаків.

— Ги-и... — сьміеть ся. — Веселі пани... Дай Боже здоровля!

— Фякер, ти жонатий? — питає довгий.

— Я-б то? Ги-и... Ве-еселі пани! Теперечки у мене одна жінка — сира земля... Хі-хо-хо!... Могила, се-б то!... Он син помер, а я живий... Чудна річ, смерть дверми помилилась... Замісць того, щоб до мене йти, вона до сина...

І Йона обертаєть ся, щоби розповісти, як умер його син, але тут горбун легко зітхає й каже, що, слава Богу, вони вже нарешті приїхали... Взявши двогривенний, Йона довго дивить ся в слід за гуляками, що щезають в темній брамі. Знов він сам і знов настає для нього тишина... Журба, що притихла не надовго, знов появляє ся й розпирає груди ще з більшою силою. Очи Йона тривожно й мучено бігають по товпах, що снують ся по обидвох боках улиці: чи не знайдеть ся з тих тисячів людий хоч один, що вислухав би його? Але товпи біжуть, не запримічуючи ані його, ані журби... Журба величезна, що не знає границь. Коли-б так пукла грудь Йони і виллялась з неї журба, то вона, здаєть ся, цілий сьвіт залилаб, а всеж таки її не видно. Вона потрафила приміститись в такій нужденній шкаралущі, що її не вздриш в день зі сьвітлом...

Йона видить сторожа з клунком і рішає заговорити до нього:

— Голубчику, котра тепер година? — питає він.

— Десята... Чого-ж ти тут став? Їдь!

Йона відїздить на кілька кроків, згинаєть ся і віддаєть ся журбі... Звертатись до людий він уважає вже безхосенним. Але не минає й пяти мінут, як він випростовуєть ся, стрясає головою, зовсім, якби почув острий біль, сіпає віжками... Йому не під силу.

„До дому! — думає він. — До дому!"

І конина, наче зрозуміла його гадку, зачинає бігти. За півтора години Йона сидить вже коло великої, брудної печи. На печи, на земли, на лавках храпить народ... В повітрі „спіраль" і духота... Йона дивить ся на сонних, чіхаєть ся і жалує, що так скоро вернув ся до дому...

„І на овес не виїздив! — думає він. — З того то й журба... Чоловік, що знає свою роботу... то й сам ситий, і кінь ситий, і завсіди він спокійний..."

В однім куті підиімаєть ся молодий фякер, кахикає через сон і тягнеть ся до ведра з водою.

— Пити захотів? — питає Йона.

— Таки пити!

— Так... На здоровлє! А в мене, брате, син вмер... Чув ти? Сього тижня в шпитали... Історія!

Йона дивить ся, який ефект зробили його слова, але не видить нічого. Молодий накрив ся з головою і вже спить... Старий зітхає й чіхаєть ся... Як молодому хотіло ся пити, так йому хочеть ся говорити. Незабаром буде тиждень, як син вмер, а він ще порядно не говорив з ніким... Треба поговорити на розум, повагом... Треба розповісти, як захорував син, як він мучив ся, що говорив перед смертию, як вмер... Треба описати похорон і подорож до шпиталю за одежию небіщика. На селі лишилась донька Анися... І про неї треба поговорити... Та чи про одно може він тепер говорити...

Слухач повинен охкати, зітхати, голосити. А з бабами говорити ще ліпше. Вони, хоч і дурні, але ревуть від двох слів.

„Пійти би доглянути коня, — думає Йона. — Спати все встигнеш... Небійсь, виспиш ся..."

Він одягаєть ся і йде до стайні, де стоїть його конина. Думає він про овес, сіно, про погоду... Про сина, коли сам один, думати він не може... Поговорити з кимнебудь про нього можна, але самому думати і рисувати собі його браз нестерпимо прикро...

— Жуєш? — питає Йона свою коняку, побачивши її блискучі очи. — Ну, жуй, жуй... Коли не виїздили на овес, сіно будем їсти... Так... За старий я вже їздити... Синови би їздити, а не мені... Се був як раз фякер... Жити би йно...

Йона мовчить якийсь час і знов говорить:

— Так то моя кобилочко... Нема Кузьми Йоновича... Вмер... Взяв тай вмер не знати по що... Теперички он у тебе лошаточко і ти тому лошаточку рідна мати... І як би тут нараз отсе лошаточко згинуло... Адже жаль?

Кобила жує, слухає й дише на руки свого господаря... Йона забуваєть ся й розповідає їй усе....

*) 20 копійок.